

DESTINASJONSANALYSE NORDLAND

Forord

Menon har utarbeidet ni destinasjonsanalyser for ulike regioner i Norge, hvorav destinasjonsanalysen av Nordland er én av dem. I tillegg har det blitt utarbeidet minianalyser som viser nøkkeltall for reiselivet i seks reiselivsregioner i Nordland; Helgeland, Bodø, Salten, Lofoten, Vesterålen og Narvik/Evenes. Arbeidet med fylkesanalysen for Nordland og de seks minianalysene er finansiert av Nordland fylkeskommune, NHO Reiseliv og NHO Reiseliv Regionforening Nord-Norge. Formålet med oppdraget er å lage et kunnskapsgrunnlag om reiselivets utvikling og struktur i regionen, samt å belyse reiselivets økonomiske verdi.

Prosjektet har vært ledet av Live Nerdrum og Glenn Widenhofer, med Henrik Foseid, Andreas Cappelen, Karen R. Berg og Erlend Lund som prosjektmedarbeidere. Erik Jakobsen har vært ansvarlig partner og kvalitetssikrer.

Menon Economics er et forskningsbasert analyse- og rådgivningsselskap i skjæringspunktet mellom samfunnsøkonomi og strategi. Vi tilbyr analyse- og rådgivningstjenester til bedrifter, organisasjoner, kommuner, fylker og departementer. Vårt hovedfokus ligger på empiriske analyser av økonomisk politikk, og våre medarbeidere har økonomisk kompetanse på et høyt vitenskapelig nivå.

Vi takker for et spennende oppdrag. Forfatterne står ansvarlig for alt innhold i rapporten.

November 2024

Live Nerdrum
Senior Analyst
Menon Economics

Glenn Widenhofer
Senior Economist
Menon Economics

Erik Jakobsen
Partner og styreleder
Menon Economics

I denne analysen kartlegges reiselivet i Nordland fra to perspektiver. Vi kartlegger først **markedsperspektivet**, hvor man identifiserer tilreisende og måler deres forbruk fordelt på ulike vare- og tjenestetyper. Identifisering av ulike typer gjestedøgn med tilhørende forbruk står sentralt i dette perspektivet. Analysen omfatter tilreisende til Nordland, og inkluderer ikke lokalbefolkning som reiser innad i regionen. Videre vurderer vi reiselivet med et **næringsperspektiv**, hvor vi identifiserer bedrifter innen overnatting, servering, opplevelser, transport og formidling, og måler deres økonomiske aktivitet.

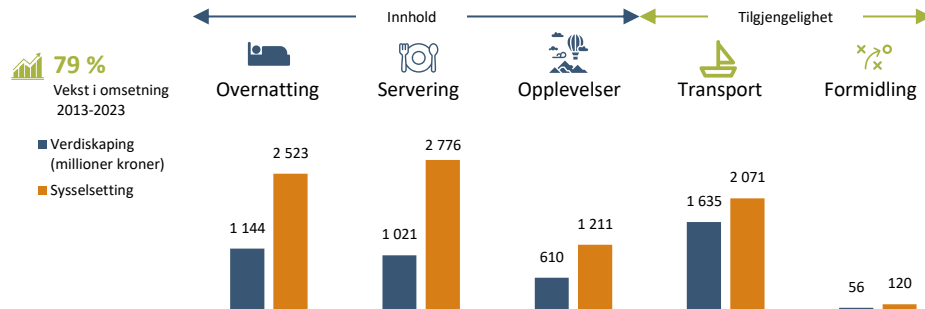
Markedsperspektivet (2023)

4,3 mill. gjestedøgn i regionen... ...som legger grunnlag for

Næringsperspektivet (2023)

Reiselivsnæringens fem bransjer og deres økonomiske betydning

Nordlands særpreg, muligheter og utfordringer

Særpreg

- Har et rikt ressursgrunnlag i form av naturgitte forhold
- Reiselivet er kystorientert og preget av samisk kultur
- Den arktiske naturen gir grunnlag for naturbaserte opplevelser
- Rikt fiske- og sjøliv
- Har relativt mange flyplasser i nasjonal sammenheng

Muligheter

- Den planlagte storflyplassen i Mo i Rana vil gi bedre tilgjengelighet
- Det meste av fylket har god kapasitet som muliggjør vekst gitt at turistene i større grad spres i regionen
- Nordlandsbanen er et bærekraftig transportalternativ
- Mer kvalitetsorientert småskala turisme

Utfordringer

- Øystrukturen og komplisert topografi gjør tilkomsten tidkrevende
- Spredning til opplevelsene utenfor knutepunktene
- Lav kapasitetsutnyttelse
- Trengsel på sommeren enkelte steder
- Relativt liten opplevels- og serveringsbransje

Innhold

Reiselivet i Nordland

Markedsperspektivet – tilreisende i Nordland

Næringsperspektivet – reiselivsnæringen i Nordland

Minianalyser Nordland

Vedlegg

Særpreg, muligheter og utfordringer for reiselivet i Nordland

Særpreg

- Nordland er fylket som samlet sett har det rikeste ressursgrunnlaget i form av naturgitte forhold.
- Reiselivet er svært kystorientert og består av en rekke øysamfunn. Reiselivet er også preget av den samiske kulturen.
- Øyriket kan by på verdenskjent arktisk natur og nordlys som gir grunnlag for naturbaserte aktiviteter som fjell- og klatreturer, surfing og skiaktiviteter.
- Fylket har et rikt fisk- og sjøliv som gir utgangspunkt for aktiviteter til sjøs.
- Regionen har to stamflyplasser i Bodø og Evenes, i tillegg til åtte kortbaneflyplasser. Antallet flyplasser på et relativt lite areal er høyt i nasjonal sammenheng. Via helikopter går det også passasjertrafikk mellom Bodø og Værøy.

Muligheter

- Den planlagte storflyplassen i Mo i Rana vil skape bedre tilgjengelighet, og særlig for hele Helgeland. Dette vil gjøre reiselivet mer tilgjengelig, særlig for utlendinger.
- Det er kapasitetsutfordringer i Lofoten i høysesongen, men reiselivet i resten av fylket har god kapasitet. Nordland har et stort ressursgrunnlag med god tåleevne dersom turistene i større grad spres utover regionen. Dette vil være en nøkkel i å realisere vekstprognosene.
- Nordlandsbanen som går mellom Trondheim og Bodø utgjør et bærekraftig transportalternativ i regionen som trolig vil ha en økende attraktivitet fremover.
- Mer kvalitetsorientert småskala turisme vil treffe på trenden «slow tourism» der det er en økende bevissthet rundt de negative konsekvensene på natur- og lokalsamfunn.

Utfordringer

- Øystrukturen og komplisert topografi gjør tilkomsten tidkrevende, selv om dette vil forbedres med ny storflyplass i Mo i Rana.
- Utfordringene med hensyn til transport er først og fremst å få de som kommer inn til Nordland med fly ut til opplevelsene som gjerne ligger utenfor trafikknutepunktene og i distriktene der offentlig rutetilbud som regel ikke er tilpasset tilreisendes behov.
- Det er relativt få besøkende og lav kapasitetsutnyttelse på vinteren.
- Tilstrømmingen av turister på sommeren i enkelte områder gjør at trengsel kan oppleves som et problem blant lokalbefolkningen. Noen steder er det behov for å løse fellesgodeproblematikk, som tilgang på toaletter og parkering.
- Nordland har en relativt liten serverings- og opplevelsibransje.

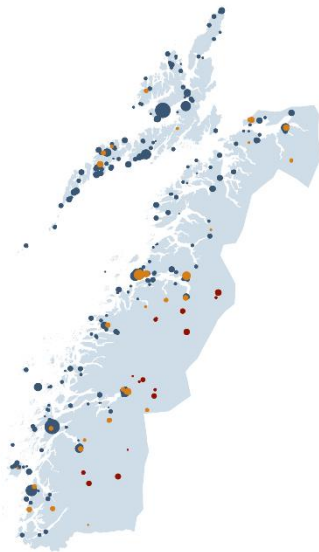
Reiselivet i Nordland er svært kystorientert – det ligger et stort potensial i å spre turiststrømmen i regionen

Kartet til høyre illustrerer omsetningen til reiselivsbedriftene i Nordland og deres avstand fra kysten. Større prikker indikerer høyere omsetning. De blå prikkene representerer bedrifter som ligger mindre enn én kilometer fra kysten, de gule prikkene viser bedrifter som befinner seg mellom én og ti kilometer fra kysten, og de røde prikkene viser bedrifter som er lokalisert mer enn ti kilometer fra kysten.

Kartet viser tydelig at reiselivet i Nordland er svært kystorientert. 91 prosent av den totale omsetningen blant reiselivsbedriftene kommer fra bedrifter som er lokalisert mindre enn én km fra kysten. Åtte prosent av omsetningen kommer fra bedrifter som ligger én til ti kilometer unna kysten, mens kun én prosent kommer fra de som ligger mer enn ti kilometer fra kysten.

Kartet illustrerer også at tettheten av reiselivsbedrifter er størst i Lofoten. Dette viser et tydelig potensial for å spre turiststrømmen mer utover hele regionen og innover i landet. Ved å utvikle infrastruktur og attraksjoner i innlandsområdene og de mindre travle kystområdene vil man kunne spre turiststrømmen og avlaste de mest populære stedene. Dette vil være en nøkkel for å sørge for at reiselivet i regionen vokser på en bærekraftig måte.

Kart over Nordland som illustrerer reiselivsbedriftenes omsetning i 2023 og avstand til kysten. Større prikker betyr høyere omsetning. Bedrifter i blått ligger under 1 km fra kysten, de i gult ligger mellom 1 og 10 km fra kysten, de i rødt ligger lenger enn 10 km fra kysten. Kilde: Menon Economics

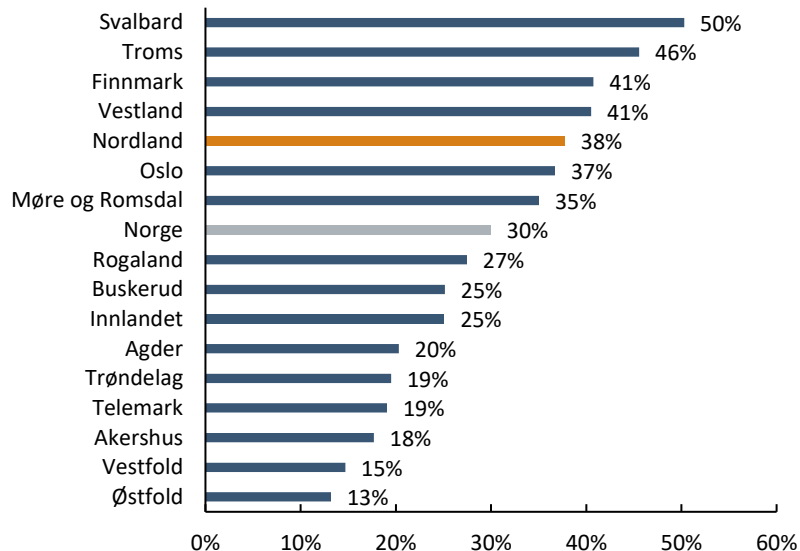
Med ny storflyplass i Mo i Rana er det stort potensial for å ta imot flere utenlandske turister til Nordland

Utenlandsandelen av de kommersielt tilreisende (hotell og camping) er på 38 prosent i Nordland. Nordland har den femte høyeste utenlandsandelen og ligger godt over landsgjennomsnittet som er på 30 prosent. Utenlandsandelen er derimot lavere enn sammenlignbare fylker i nord, spesielt Troms med 46 prosent. Med bakgrunn i det pågående ruteutviklingsprosjektet i Evenes og Bodø er det opprettet eller planlagt flere utenlandsruter til regionen, som er viktig for en fremtidig eksportsatsing.

Nordland har historisk hatt færre flyforbindelser til utlandet sammenlignet med Troms, noe som kan påvirke utenlandsandelen. Det ligger imidlertid et betydelig potensial i å øke utenlandsturismen til Nordland med etableringen av den nye flyplassen i Mo i Rana. Med mulighet for å ta ned Boeng 737 og Airbus A320 kan Norwegian, SAS, Lufthansa og charteroperatører velge å betjene Helgeland direkte fra Oslo og potensielt utvalgte land i Europa.¹ Det er også forventet at prisene på flybilletter vil falle betydelig.

En mulighetsstudie¹ peker på reiselivet som en av tre næringer på Helgeland med størst potensial frem mot 2035. Studien estimerer at reiselivet kan firedobles mellom 2021 og 2035. Økt tilgjengelighet gjennom flyplassen og lavere billettpriser legger til rette for å realisere denne prognosen.

Utenlandsandel på hoteller og camping i fylkene i 2023. Kilde: SSB

Innhold

Reiselivet i Nordland

Markedsperspektivet – tilreisende i Nordland

Næringsperspektivet – reiselivsnæringen i Nordland

Minianalyser Nordland

Vedlegg

Metode for beregning av økonomisk aktivitet som følger av tilreisende

I dette kapitlet ser vi nærmere på hvem de tilreisende er og hvilken verdi de bidrar med til regionen. Kapitlet er delt inn i tre deler. Del 1 kartlegger omfanget av gjestedøgn fra fem segmenter: hotell, camping, cruise, fritidsboliger og Airbnb. Vi ser også på hvordan disse segmentene har utviklet seg, når på året de besøker regionen og hvor de kommer fra.

Neste del går ut på å undersøke hvor stort døgnforbruk disse segmentene har og hvordan dette forbruket fordeler seg på kategorier, som for eksempel overnatting, servering og varehandel. Døgnforbruket baserer seg på kartlegginger gjennomført av Innovasjon Norge og Transportøkonomisk institutt (TØI), samt estimeringer basert på Statistisk sentralbyrå (SSB) sine satellittregnskap, SSBs overnattingsstatistikk og Menons regnskapsdatabase.

Basert på segmentenes gjestedøgn og døgnforbruk beregner vi i tredje del de tilreisendes totale forbruk i regionen. Dette forbruket legger grunnlaget for ringvirkninger i form av verdiskaping og sysselsetting, både i regionen og i andre deler av landet.

Metodisk tilnærming til å beregne økonomisk aktivitet som følger av tilreisende til en destinasjon

Merk: Analysen fanger ikke opp det økonomiske bidraget fra tilreisende som ikke overnatter i regionen, som dagsbesøkende og gjennomreisende. Årsaken til det er at det ikke finnes statistikk på omfanget av denne typen besøkende og det tilhørende forbruket. Vi inkluderer heller ikke lokalbefolkningens forbruk knyttet til fritidsboliger, altså besøk på fritidsbolig i samme kommune den enkelte bor i. Dette følger av at deres forbruk trolig i stor grad hadde tilfalt regionen uansett og i mindre grad reflekterer en effekt av reiselivet.

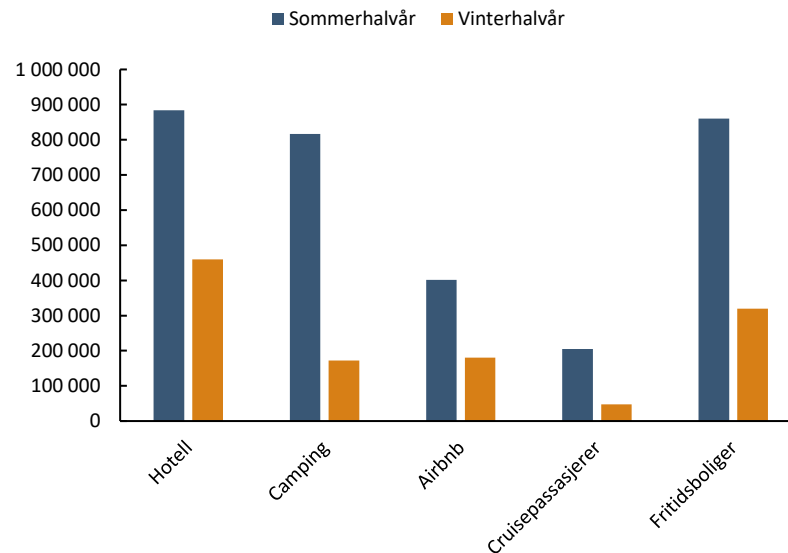
Det var 4,3 millioner gjestedøgn i 2023, hvorav én tredel kom fra hotell

Hotell, fritidsboliger og camping er de tre segmentene som står for flest gjestedøgn i Nordland. Til sammen står de tre segmentene for i overkant av 80 prosent av overnattingsdøgnene i Nordland gjennom året. Det største segmentet er hotellene som står for over 1,3 millioner gjestedøgn i 2023, tilsvarende 30 prosent av gjestedøgnene. Gjestedøgn ved fritidsboliger er på i underkant av 1,2 millioner og for camping rett i underkant av 1 million gjestedøgn i 2023.

Airbnb er også et betydningsfylt segment i Nordland med til sammen 582 000 gjestedøgn i 2023. Cruisepassasjerer er det minste av segmentene, men bidrar også betydelig med 252 000 besøkende.

Over 70 prosent av gjestedøgnene finner sted i sommerhalvåret, det vil si fra mai t.o.m. oktober. Det gjør Nordland til en utpreget sommerdestinasjon. Camping og cruise er de to segmentene med størst variasjon mellom sommer- og vintersesongen. Begge segmentene har tydelig overvekt av gjestedøgn om sommeren med henholdsvis 83 og 81 prosent. Hotell og Airbnb er segmentene med jevnest fordeling av gjestedøgn på sommeren og vinteren, der i underkant av 70 prosent av gjestedøgnene finner sted på sommeren. Vinterhalvåret er fra november t.o.m. april.

Antall gjestedøgn i 2023 i Nordland fordelt på segment og sesong. Cruise er dagsbesøkende med overnatting på skip. Sommerhalvår er fra mai t.o.m. oktober, vinterhalvår er fra november t.o.m. april. Kilde: SSB, AirDNA og Kystdatahuset

Det har vært en vekst i samtlige segmenter i regionen, men Airbnb har bidratt mest

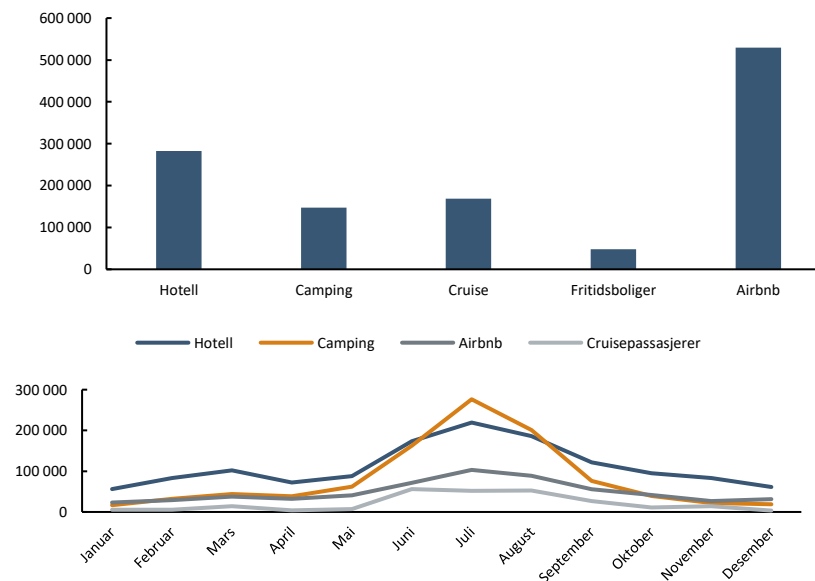
Totalt har antall gjestedøgn i Nordland økt med 1,3 millioner fra 2016 til 2023, noe som tilsvarer en årlig gjennomsnittlig vekst på 4 prosent. Det vil si at det har vært stor vekst i antallet gjestedøgn i regionen.

Airbnb har stått for nesten halvparten av den totale økningen i antallet gjestedøgn i Nordland med en vekst på 529 000 gjestedøgn mellom 2016 til 2023. Airbnb er med det segmentet som har økt mest. I 2016 var det kun 52 000 gjestedøgn gjennom Airbnb, men i 2023 har antallet mer enn tidoblet seg til 582 000 gjestedøgn i 2023. Airbnb er derfor også segmentet med klart størst relativ utvikling.

Også de andre segmentene har bidratt til økningen i gjestedøgn. Blant disse har hotellsegmentet vokst mest med en økning på 283 000 gjestedøgn, som utgjør en absolutt vekst på 27 prosent siden 2016. Cruisenæringen har på sin side økt med 169 000 gjestedøgn, som tilsvarer en dobling i antallet cruisepassasjerer siden 2016.

Den nederste figuren viser at hotell og camping og har en tydelig sommervridd sesongprofil med besøkstopp i juli. Det er særlig i månedene juni til september at det er mye aktivitet. Airbnb har en noe flatere sesongprofil. 73 prosent av gjestedøgnene på hotell, camping, Airbnb og cruise i Nordland fant sted i sommerhalvåret, mot 67 prosent i hele Norge. Nordland har derfor en sommervridd sesongprofil.

Endringen i antall gjestedøgn mellom 2016 og 2023 fordelt på segment (øverst) og sesongprofil per segment i Nordland i 2023 (nederst). Kilde: SSB og AirDNA

Hotell: Ferie- og fritidssegmentet har vokst betydelig de siste årene, men antallet yrkesreisende holder seg stabilt

I det følgende beskrives segmentspesifikke utviklingstrekk og observasjoner. Først ut er hotell, der gjestene kan ha tre ulike formål; ferie og fritid, yrke og kurs/konferanse.

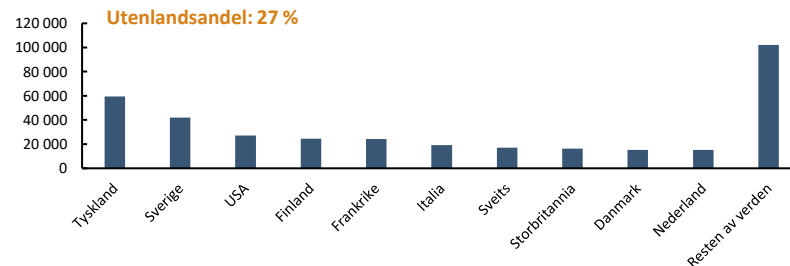
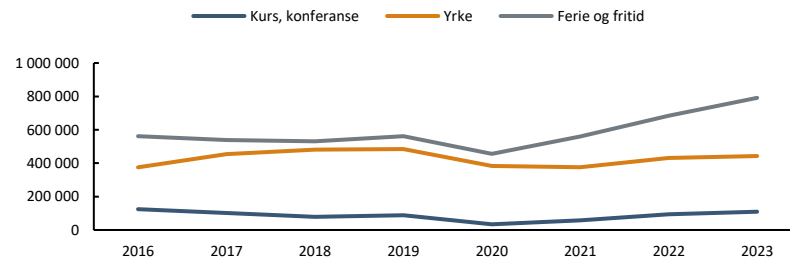
Ferie og fritid har siden 2016 vært det vanligste reiseformålet. I 2016 stod ferie og fritid for 561 000 gjestedøgn, som tilsvarte halvparten av gjestedøgnene. Siden den gang, og særlig i etterkant av pandemien, har denne andelen økt. I 2023 var det 791 000 gjestedøgn relatert til ferie og fritid, som tilsvarer nesten 60 prosent av alle gjestedøgn.

Antallet yrkesreisende har ikke opplevd samme vekst som ferie og fritid. Yrkesreisende nådde en topp i 2019 med 485 000 gjestedøgn, men har ellers holdt seg relativt stabilt gjennom hele perioden.

Generelt vil en god blanding av arbeidsreisende og feriereisende gjøre destinasjonen mer robust, ettersom feriereisende og yrkesreisende påvirkes ulikt av makroøkonomiske faktorer, i tillegg til at de har ulike sesongprofiler.

Den nederste figuren viser at Norge står for en klar overvekt av gjestedøgnene på hotellene med 73 prosent av alle gjestedøgn. De største utenlandske markedene innen hotell er Tyskland, Sverige og USA.*

Utvikling i gjestedøgn på hotell for ulike formål fra 2016 til 2023 (øverst) og gjestedøgn på hotell i 2023 fordelt på topp 10 utenlandske land (nederst) i Nordland. Kilde: SSB

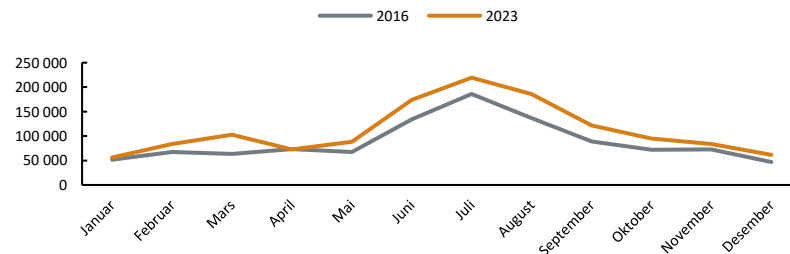
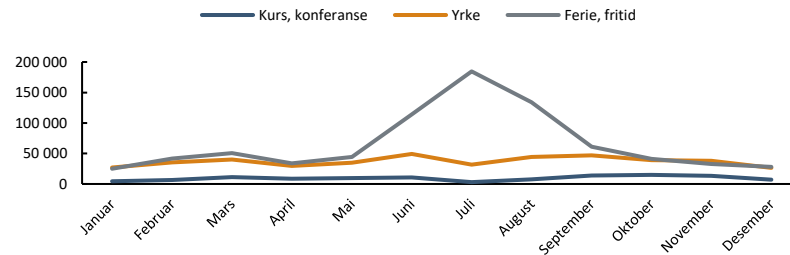
Hotell: Ferie- og fritidsreisende har en tydelig besøkstopp i juli, mens de yrkesreisende fordeler seg jevnt utover året

En destinasjons sesongprofil (besøksmønstre gjennom året) gir innsikt i en viktig karakteristikk ved det lokale reiselivet – nemlig hvor konsentrert reiselivsaktiviteter er i deler av året. En flatere sesongprofil er generelt forbundet med en rekke positive effekter, særlig gjennom å legge til rette for flere heltidsstillinger. Flere heltidsstillinger bidrar til økt kompetanse i bedriftene, som gir høyere kvalitet på reiselivsproduktet og reduserer opplæringskostnader for bedriftene. Flere heltidsstillinger kan også gi økte skatteinntekter til kommunen gjennom at arbeidstakerne bosetter seg i kommunen. I tillegg vil en flatere sesongprofil øke verdiskapingen i regionen ved å utnytte kapasiteten i reiselivet og redusere risikoen for sesongvariasjoner.

Sesongprofilen for de tre formålene viser at ferie- og fritidsreisende har en tydelig besøkstopp om sommeren, mens yrkesreisende og kurs og konferanse har jevnere sesongprofiler.

Den nederste figuren viser at sesongprofilen var nokså lik i 2023 som i 2016. Det har altså ikke vært store endringer i destinasjonens tiltrekningskraft relativt for de ulike sesongene de siste syv årene. Det er likevel antydning til at det har vært mindre vekst i januar, november og desember som i utgangspunktet var månedene med minst aktivitet.

Sesongprofil for hotell-gjestedøgn i 2023 per formål (øverst) og sesongprofil over tid for alle gjestedøgn på hotell (nederst) i Nordland. Kilde: SSB

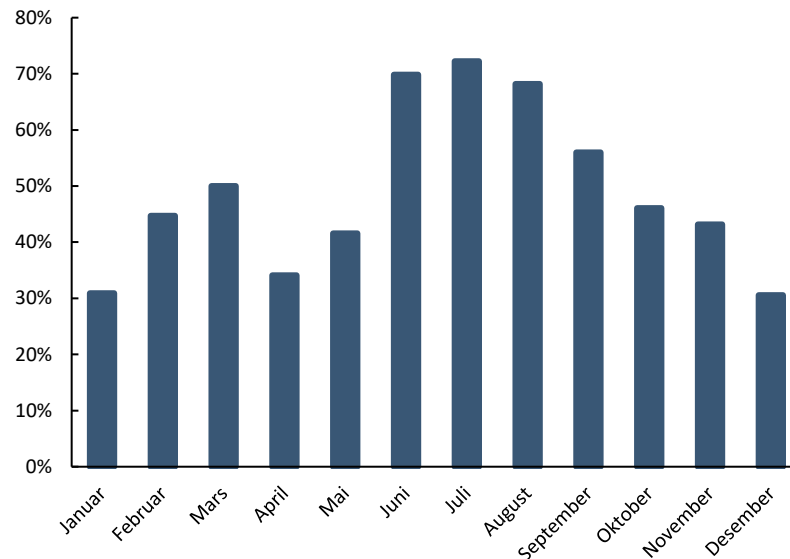
Hotell: Kapasitetsutnyttelsen på hotellrom er sesongpreget og er i gjennomsnitt litt lavere enn resten av landet

Kapasitetsutnyttelsen på hotellrom i Nordland reflekterer i stor grad sesongprofilen ved at den er høy i perioder med mange gjestedøgn. Kapasitetsutnyttelse er samlet gjennomsnittlig rombelegg på hotell. I sommermånedene juni, juli og august er det høy kapasitetsutnyttelse med over 70 prosent. Lavest er kapasitetsutnyttelsen i vintermånedene desember og januar da den ligger på rundt 30 prosent. SSBs overnattingsstatistikk viser at den gjennomsnittlige månedlige kapasitetsutnyttelsen i Norge i 2023 var 53 prosent. I Nordland var den gjennomsnittlige kapasitetsutnyttelsen på 49 prosent og ligger derfor litt under landsgjennomsnittet.

Hoteller konkurrerer med Airbnb og annen utleie av fritidsboliger. Gjestedøgn på Airbnb har hatt sterk vekst de siste årene og har derfor bidratt til å redusere trykket på hotellene. Siden 2016 har det vært en nedgang i årlig kapasitetsutnyttelse på tre prosentpoeng. Generelt har variasjonen i total kapasitetsutnyttelse fra år til år vært beskjeden, med unntak av under pandemien der den var om lag ti prosentpoeng lavere.

Det er forskjeller mellom regionene i Nordland når det gjelder kapasitetsutnyttelse. Mens hoteller i Lofoten eksempelvis har sprent kapasitet om sommeren, er det andre regioner med mye ledig hotellkapasitet også om sommeren.

Den månedlige kapasitetsutnyttelsen på hotellrom i 2023 i Nordland. Kilde: SSB

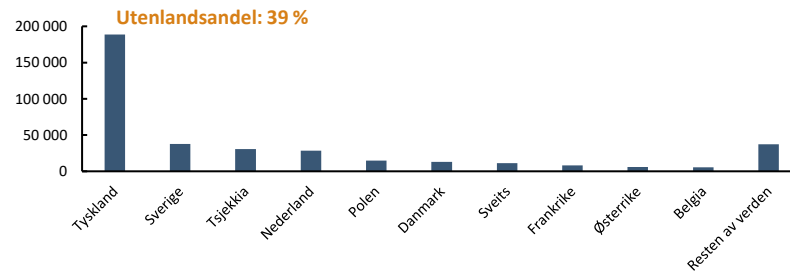
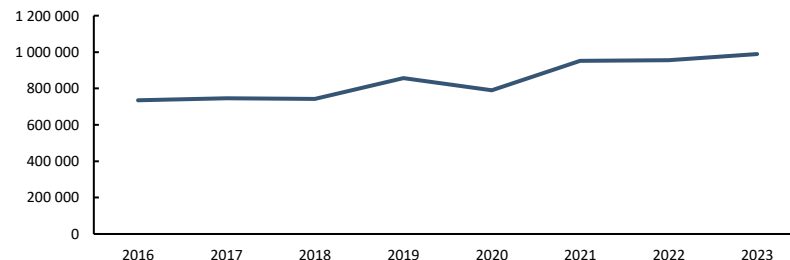

Camping: Nye høyder er nådd etter pandemien, og Tyskland er det klart største utenlandsmarkedet

SSBs campingstatistikk inneholder informasjon om campingplasser, hyttegrender og vandrerhjem.¹ Før pandemien, i 2019, var antallet gjestedøgn på 856 000. Antallet gjestedøgn sank litt i 2020 som følge av reiserestriksjoner, men allerede i 2021 var antallet gjestedøgn tilbake på et høyere nivå enn før pandemien med hele 951 000 gjestedøgn. Dette høye nivået har holdt seg også etter pandemien, og 2023 ble et rekordår for camping i Nordland med 989 000 gjestedøgn.

Med 608 000 gjestedøgn stod nordmenn for 61 prosent av gjestedøgnene på camping i Nordland i 2023. Andelen utenlandske gjestedøgn på 39 prosent er høyere enn den tilsvarende andelen for hotell, der utenlandske besøkende kun stod for 26 prosent av gjestedøgnene. Av utenlandske besøkende på camping er Tyskland det klart største markedet med 189 000 gjestedøgn, som tilsvarer 19 prosent av det totale antallet gjestedøgn. Av de resterende markedene er det Sverige, Tsjekkia og Nederland som var størst med 3-4 prosent hver av det totale antallet gjestedøgn.

Utvikling i gjestedøgn på camping fra 2016 til 2023 (øverst) og gjestedøgn på camping i 2023 fordelt på topp 10 utenlandske land (nederst) i Nordland. Kilde: SSB

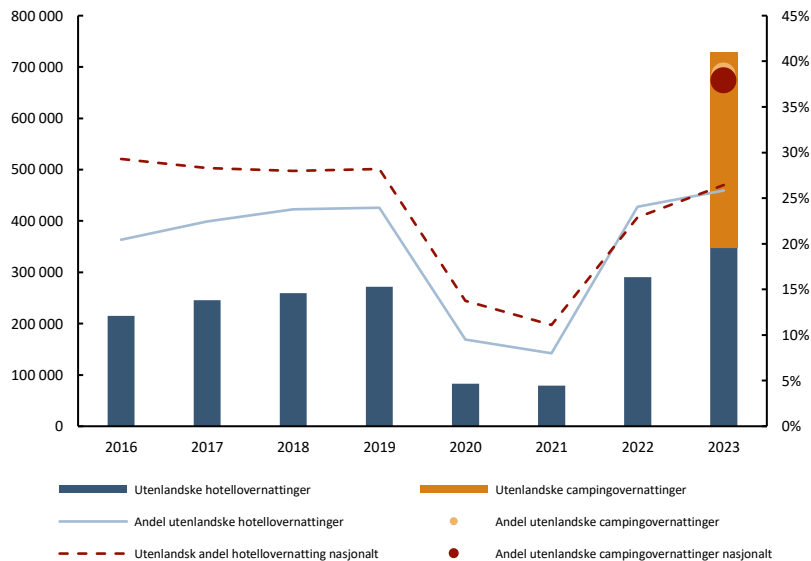
Det har vært en klar vekst i både andel og antall utenlandske hotellovernattinger

Basert på tilgjengelig data om utenlandske tilreisende til hoteller og camping kan vi beregne utenlandsandel (eksport) for disse segmentene. Andelen utenlandske hotellovernattinger i Nordland var lavere enn nasjonalt mellom 2016 og 2021. I 2022 vokste utenlandsandelen opp til nasjonalt nivå. I 2023 har den holdt seg på 26 prosent på lik linje med den nasjonale utviklingen. Mens den nasjonale utenlandsandelen av hotellovernattinger har gått noe ned fra 2016 til 2023, har den i Nordland økt noe.

Fra 2016 til 2023 har antallet utenlandske hotellovernattinger vokst fra 215 000 til 347 000, som tilsvarer en økning på 61 prosent. Under pandemien i 2020 og 2021 sank utenlandsandelen både i Nordland og nasjonalt. I 2020 opplevde Nordland en reduksjon på nesten 200 000 utenlandske hotellovernattinger, fra 272 000 overnattinger i 2019. Med 291 000 utenlandske overnattinger i 2022 hentet imidlertid Nordland seg fort inn igjen etter pandemien.

Utenlandske turister sto for 39 prosent av alle campingovernattinger i Nordland i 2023¹, som tilsvarer totalt 381 000 overnattinger. Utenlandsandelen på camping er med det høyere enn på hotell med 26 prosent samme år. Til sammenligning utgjør utenlandsandelen av campingovernattinger nasjonalt 38 prosent.

Antall utenlandske hotellovernattinger fra 2016 til 2023 (utvikling) og campingovernattinger (2023)¹ (venstre akse) og andel (høyre akse), for Nordland og nasjonalt. Kilde: SSB

Cruise: Antallet passasjeranløp fra cruise har vokst veldig raskt etter pandemien

Cruiseturisme har de siste årene markert seg som et viktig segment i Nordlands reiselivsindustri. Med cruisehavner i blant annet Bodø, Lofoten, Narvik, Sortland, Sandnessjøen, Brønnøysund, Mo i Rana og Stokmarknes har de siste årene sett en sterk økning i antallet anløp og besøkende cruiseturister.

Før pandemien var det betydelig og jevn vekst i cruisenæringen Nordland. I perioden fra 2010 til 2019 ble antallet passasjeranløp fra cruise mer enn doblet fra omtrent 74 000 til 157 000.

Cruisenæringen ble spesielt hardt rammet av koronapandemien som følge av muligheten for store smitteutbrudd om bord. I 2020 og 2021 var det derfor omtrent ingen cruiseturisme i Norge. I etterkant av pandemien har passasjeranløpene nådd nye høyder. I 2022 var næringen tilbake på nivået før pandemien og 2023 ble et rekordår for cruiseturisme for Nordland med over 252 000 passasjeranløp.

Statistikken inkluderer andre fartøy enn konvensjonelle cruiseskip, for eksempel private minicruise. Det betyr at de presenterte tallene kan være noe høyere enn andre kilder. Omfanget av minicruise har økt de siste årene, og denne trenden er forventet å fortsette fremover.

Utvikling i passasjeranløp fra cruise i Nordland fra 2010 til 2023. Kilde: Kystdatahuset

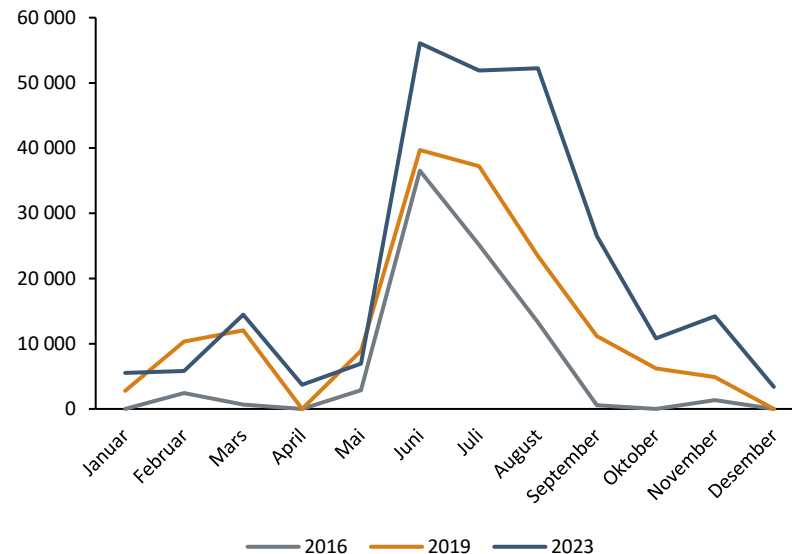
Cruise: Den største veksten har skjedd i juni til august, men også skuldersesongen har vokst vesentlig

Cruisenæringen er en av de reiselivssegmentene i Nordland med størst variasjon i antall besøk mellom sommer og vinter. Den høyeste aktiviteten registreres i sommermånedene juni, juli og august.

Figuren til høyre viser sesongprofilen for de tre årene 2016, 2019 og 2023. Figuren viser at den største økningen i passasjeranløp har skjedd i sommermånedene. Antall passasjeranløp fra juni til august har økt med nesten 60 000 gjestedøgn i perioden, som tilsvarer over 60 prosent av den totale økningen. Det har også vært en betydelig økning i skuldersesongene, der månedene med størst vekst er september og november. I 2016 var det tilnærmet ingen passasjeranløp i de to månedene. I 2023 er det lavest aktivitet i april og desember. Narvik skiller seg ut ved å ha betydelig mer vintercruise og en flatere sesongprofil.

En økning i besøkende i skuldersesongen er positivt både for cruisenæringen og øvrig næringsliv i regionen. En mer jevn sesongprofil innebærer at arbeidsbelastningen og inntektsstrømmen fordeles over større deler av året, selv om sommerperioden fortsatt utvilsomt er den med størst aktivitet.

Utvikling i sesongprofil for passasjeranløp fra cruise for ulike år i Nordland. Kilde: Kystdatahuset

Fritidsboliger: De siste to årene har det vært en lavere utbyggingstakt enn normalen

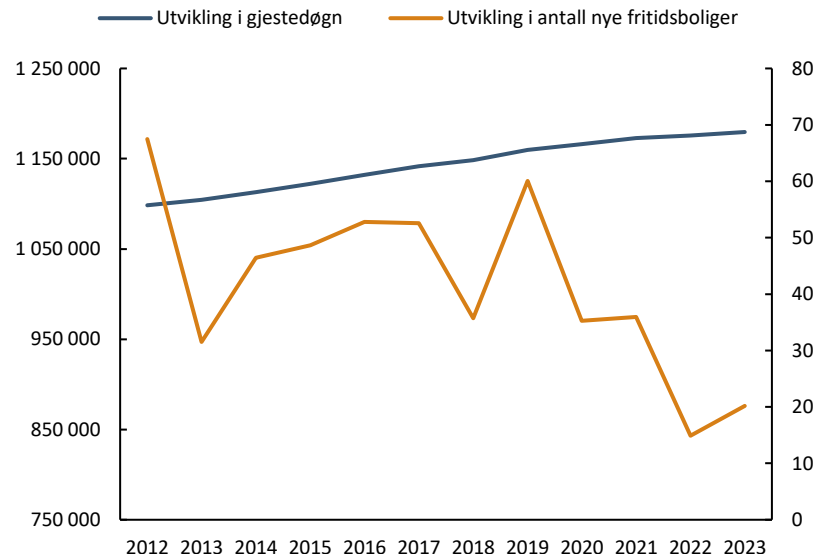
Antallet gjestedøgn i fritidsboliger har hatt en jevn økning de siste ti årene. Siden 2012 har antallet ikke-lokale gjestedøgn på fritidsboliger økt fra 1 098 000 til 1 180 000. Det tilsvarer en vekst på 7 prosent eller en 0,7 prosent årlig vekst i perioden.

Det er mange fritidsboliger i Nordland der eierne også er bosatt i fylket. I 2023 var det 4,2 millioner lokale gjestedøgn på regionens fritidsboliger. Det vil si at over 80 prosent av fritidsboligene i Nordland eies av bosatte i regionen. Dette skyldes blant annet at Nordland geografisk er et langt fylke, og at kjøreavstandene med bil fra andre fylker kan bli lange.

Gjestedøgnstallene som legges til grunn i analysen kommer kun fra tilreisende som er bosatt utenfor regionen. De som bor i Nordland og som har fritidsbolig der, er med andre ikke regnet med. Vi har lagt til grunn at det i gjennomsnitt er 187 gjestedøgn per fritidsbolig i året i Nordland. Dette er et nasjonalt estimat basert på en rekke fritidsboligundersøkelser.

Når det gjelder utbyggingstakten av fritidsboliger har den stort sett ligget mellom 30 og 60 mellom 2013 og 2021. De siste to årene har det derimot blitt bygget færre fritidsboliger enn normalen. I 2023 ble det bygget 20 nye fritidsboliger i Nordland.

Utvikling i gjestedøgn fra tilreisende på fritidsboliger (venstre akse) og fritidsboligutbygging fra tilreisende (høyre akse) i Nordland. Kilde: SSB og Menon

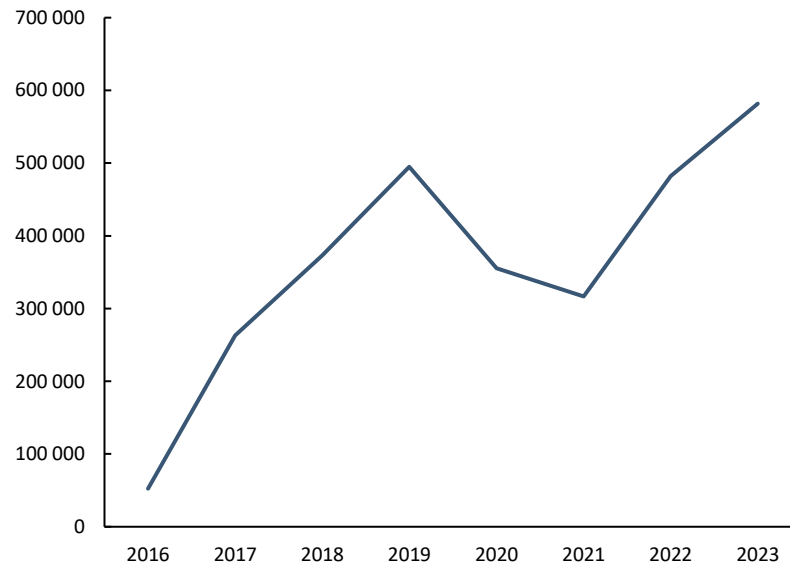

Airbnb: Segmentet har økt med mer enn 500 000 gjestedøgn siden 2016

Gjestedøgnene på Airbnb i Nordland har hatt sterk vekst i samtlige år siden 2016, med unntak av under pandemien. I 2016 var det 52 000 registrerte gjestedøgn, mens det i 2023 var 582 000. Vi legger til grunn at det er 2,6 gjestedøgn per bruksdøgn på Airbnb.

Overnatting på Airbnb har blitt stadig mer populært, samtidig som flere og flere stiller boligene sine til disposisjon. Noe av veksten kan forklares ved at Airbnb-utleie helt fra starten hatt skattefordeler sammenliknet med kommersiell utleie, som har gjort det attraktivt å stille boligen sin til utleie. Noe av dette ble søkt rettet opp da det fra og med skatteåret 2020 trådte i kraft egne skatteregler for såkalt korttidsutleie i egen bolig.

Utvikling i gjestedøgn på Airbnb i Nordland fra 2016 til 2023. Kilde: AirDNA

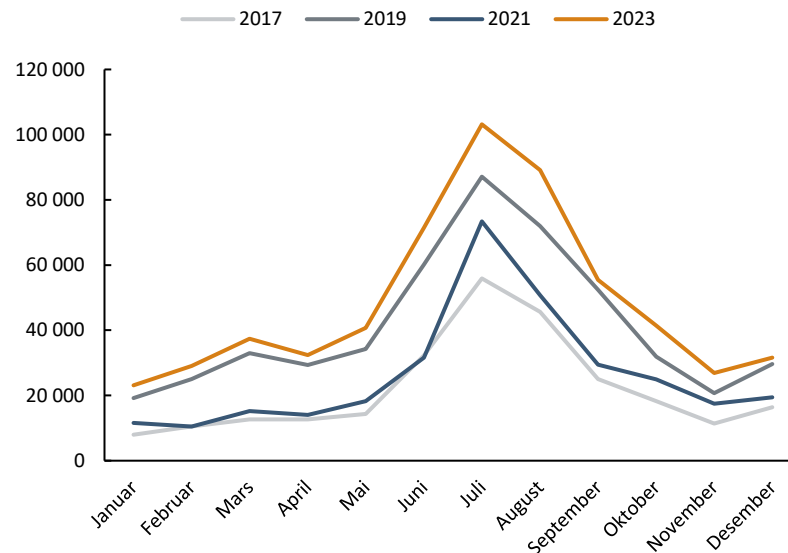
Airbnb: Gjestene har en tydelig besøkstopp i juli

Sesongprofilen for Airbnb viser at gjestene besøker Nordland hele året, men at sesongprofilen er minst like spiss mot sommermånedene som den for kommersielle gjestedøgn. Det er flest gjestedøgn i sommermånedene, men også et betydelig antall i andre måneder som mars, september og oktober. Det er færrest gjestedøgn i november, desember og januar.

Nordland har en sesongbasert turistsesong og høy kapasitetsutnyttelse om sommeren. Airbnb tar litt av for presset på hotellene i høysesongen, spesielt i områder som Lofoten der kapasitetsutnyttelsen på hotell historisk har vært svært høy i høysesongen. Ved å tilby overnatting skaper samtidig Airbnb tøffere konkurranse for hotellbransjen. Dette kan være utfordrende for hoteller i områder som ikke har full utnyttelse i høysesongen og som er avhengig av et solid overskudd om sommeren for å tåle en lavere kapasitetsutnyttelse om vinteren.

Utvikling i sesongprofil for Airbnb-gjestedøgn for 2017, 2019, 2021 og 2023 i Nordland.

Kilde: AirDNA

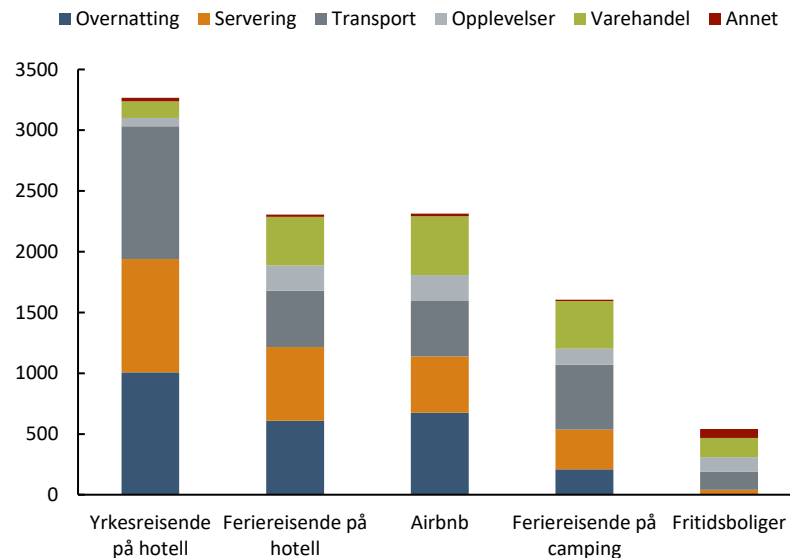
Yrkesreisende på hotell har det høyeste døgnforbruket, mens fritidsboligturister har det laveste

Innovasjon Norges Turistundersøkelse ligger til grunn for beregningene av forbruk i denne analysen. Her har et stort antall reisende på forskjellige destinasjoner blitt intervjuet om blant annet hvor mye penger de har brukt på reisen. Vi tar utgangspunkt i Innovasjon Norges turistundersøkelse fra 2019, hvor tallene har blitt inflasjonsjustert og harmonisert med SSBs satellittregnskap, samt SSBs overnattingsstatistikk og Menons regnskapsdatabase.

Figuren til høyre viser gjennomsnittlig estimert døgnforbruk for ulike segmenter. Yrkesreisende på hotell har det høyeste forbruket, disse bruker i snitt i underkant av 3 300 kroner per døgn i Nordland. På den annen side finner vi at fritidsboligturistene har det laveste døgnforbruket, med 540 kroner. Dette skyldes blant annet at de ikke har forbruk knyttet til overnatting.

Det foreligger usikkerhet i tallene. Tallene er basert på 2019-data, hvor man i kjølvannet av pandemien har sett endringer i turisters reisemønster.¹ Samtidig er dataene selvrapportert forbruk, og kan derfor være en feilkilde i seg selv. Likevel innhenter Innovasjon Norge forbruksdata til Turistundersøkelsen fra et bredt spekter av attraksjoner, overnattingssteder, flyplasser, havner og liknende.

Gjennomsnittlig døgnforbruk blant turistgrupper fordelt på forbrukskategorier i 2023 i Nordland. Kilder: Innovasjon Norges Turistundersøkelse og TØI; SSBs overnattingsstatistikk og satellittregnskap; Menons regnskapsdatabase.

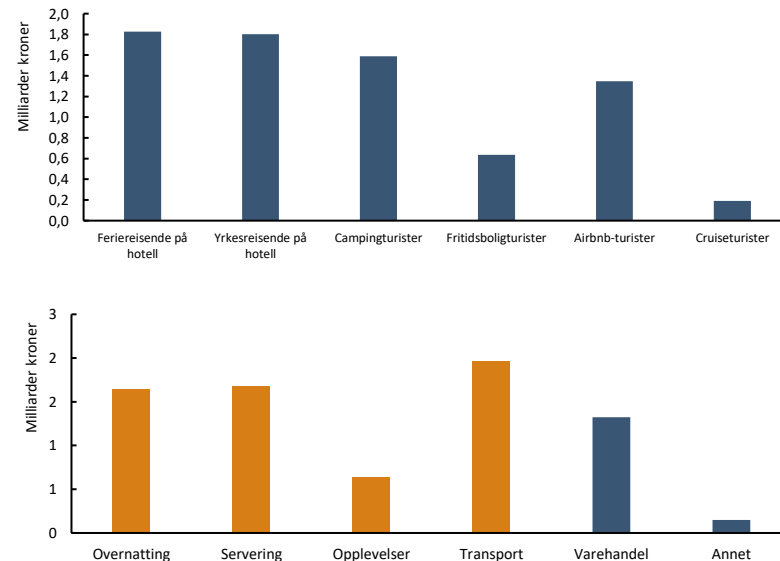
Tilreisende hadde et samlet forbruk på om lag 7,4 milliarder kroner i 2023

Vi finner at det kommer høyest inntekter fra feriereisende og yrkesreisende som overnatter på hotell. Disse gruppene står samlet for omtrent halvparten av det samlede forbruket blant tilreisende i 2023. Hakk i hel finner vi campingturister og Airbnb-turister. Disse utgjør henholdsvis 21 og 18 prosent av det samlede forbruket. På den annen side finner vi cruiseturister med lavest forbruk. Disse utgjør kun 3 prosent av forbruket.

Når det gjelder reiselivsbransjene, finner vi at 27, 23 og 22 prosent av forbruket er tilknyttet henholdsvis transport-, serverings- og overnattingsbransjen. Tilreisende la igjen omtrent 2,0 milliarder i transportbransjen, 1,7 milliarder i servering og 1,6 milliarder i overnatting. Blant innholdsbransjene er det i opplevelsesbransjen turistene legger igjen minst penger, på om lag 640 millioner kroner.

Turistene har også forbruk knyttet til varehandel og annet vare- og tjenestekjøp. Her estimerer vi at de tilreisende i 2023 hadde et samlet forbruk på mer enn 1,3 milliarder og 147 millioner kroner innen henholdsvis varehandel og annet vare- og tjenestekjøp.

De tilreisendes forbruk fordelt på segment (øverst) og de tilreisendes forbruk fordelt på bransje (nederst) i 2023 i Nordland. Kilde: Menon Economics

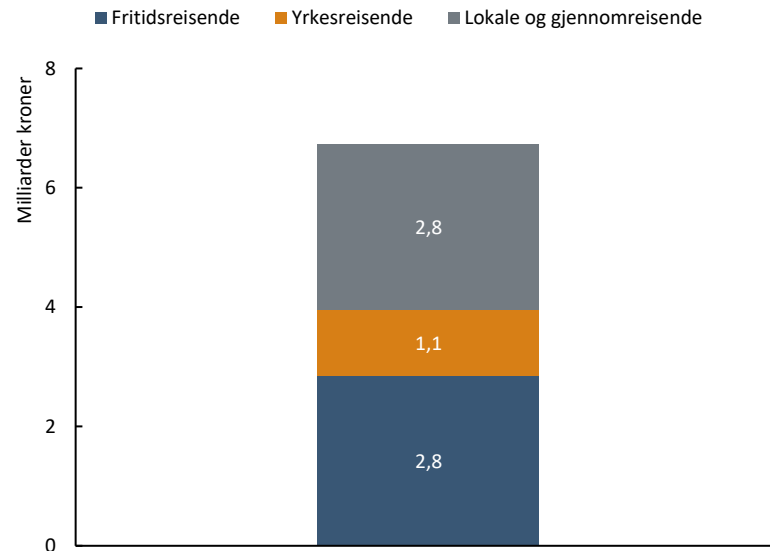
De tilreisendes forbruk utgjør 60 prosent av omsetningen i innholdsbransjene

Innholdsbransjene, som omfatter overnatting, servering og opplevelser, hadde en samlet omsetning på 6,7 milliarder kroner i 2023. Vi sammenligner her den beregnede omsetningen fra tilreisende i innholdsbransjene med den totale omsetningen i innholdsbransjene. Dette gjør at vi kan belyse de tilreisendes betydning for reiselivet i regionen.

På forrige side har vi beregnet at de tilreisende la igjen om lag 4,0 milliarder kroner i innholdsbransjene i Nordland i 2023. Det innebærer at tilreisende utgjorde om lag 60 prosent av den totale omsetningen i innholdsbransjene dette året.

Som figuren til høyre illustrerer hadde de yrkesreisende et forbruk på 1,1 milliarder kroner i innholdsbransjene (16 prosent), mens fritidsreisende stod for 2,8 milliarder kroner (42 prosent). Dette gjør at de resterende 2,8 milliardene (41 prosent) er tilknyttet lokalbefolkningen, dagsbesøkende eller gjester som benytter ikke-kommersielle overnattingsformer. Fellesnevneren for denne gruppen er at de ikke fanges opp av overnattings- og passasjerstatistikken vi i denne analysen tar utgangspunkt i.

Omsetningen i reiselivets innholdsbransjer i Nordland i 2023 fordelt på fritidsreisende, yrkesreisende, samt på lokalbefolkning og gjennomreisende. Kilde: Menon Economics

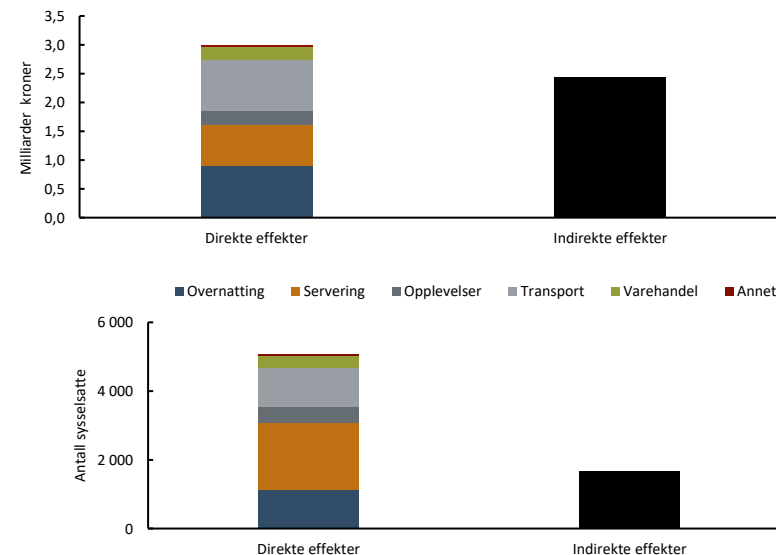
Tilreisendes forbruk legger grunnlaget for 5,4 milliarder kroner i verdiskaping og 6 700 sysselsatte

Vi beregner at tilreisendes¹ forbruk i 2023 la grunnlaget for nesten 5,4 milliarder kroner i samlet verdiskaping. Dette inkluderer både direkte og indirekte verdiskapingseffekter. Av disse verdiskapingseffektene beregner vi at turistenes forbruk la grunnlag for om lag 3,0 milliarder kroner i det reiselivsrettede næringslivet i Nordland (direkte verdiskaping). Verdiskaping defineres som bedriftenes lønnskostnader og driftsresultat før skatt, avgifter, av- og nedskrivninger. Vi beregner at de indirekte verdiskapingseffektene (i leverandørkjeden) utgjør i overkant av 2,4 milliarder kroner i 2023. De indirekte effektene er beregnet ut fra lokal reiselivsnærings vare- og tjenestekjøp i Norge, og tilfaller ikke bare lokalt næringsliv i Nordland, men aktører i hele landet.

Vi beregner videre at tilreisendes forbruk i 2023 la grunnlag for om lag 6 700 sysselsatte. Blant disse var nesten 5 100 tilknyttet det reiselivsrettede næringslivet i Nordland, mens i underkant av 1 700 var tilknyttet leverandørkjeden til reiselivsaktørene.

Vi finner at det er produktivitetsforskjeller på tvers av bransjene i Nordland. Produktivitet er definert som verdiskaping per sysselsatt, hvor overnattings- og transportbransjen har nesten 800 000 kroner i verdiskaping per sysselsatt, varehandel har 620 000, og serveringsbransjen har 370 000 i produktivitet.

Direkte og indirekte verdiskapingseffekter fra tilreisendes forbruk (i milliarder kroner) (øverst) og sysselsettingseffekter (nederst) i 2023 i Nordland. Kilde: Menon Economics

Innhold

Reiselivet i Nordland

Markedsperspektivet – tilreisende i Nordland

Næringsperspektivet – reiselivsnæringen i Nordland

Minianalyser Nordland

Vedlegg

Reiseliv står for 4 prosent av verdiskapingen og 11 prosent av sysselsettingen i næringslivet

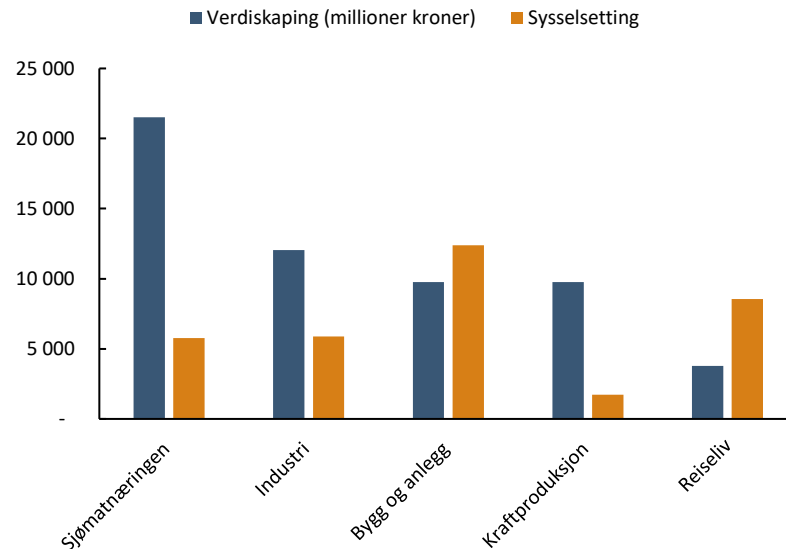
Reiseliv er en viktig næring i Nordland med en verdiskaping på nesten 3,8 milliarder kroner i 2022, som er omtrent 4 prosent av den totale verdiskapingen i Nordland.¹ Dersom man ser på sysselsetting utgjør reiselivet 11 prosent som tilsvarer 8 600 sysselsatte.

Næringen med høyest verdiskaping i Nordland er sjømatnæringen med 23 prosent av verdiskapingen. Etter sjømatnæringen følger industrien med 13 prosent av verdiskapingen. Næringene bygg og anlegg og kraftproduksjon står hver for 11 prosent av verdiskapingen i Nordland.

Reiselivsnæringen er en veldig arbeidsintensiv næring, i motsetning til de fire største næringene som alle er eksempler på kapitalintensive næringer. Dette vises i figuren til høyre, der vi ser at reiselivet i Nordland har en relativt høyere sysselsetting enn verdiskaping. Det betyr at reiselivsnæringen er mindre produktiv enn de fleste andre næringene i regionen. Reiselivsnæringen i Norge har generelt en relativt lav arbeidskraftproduktivitet, så dette bildet er ikke unikt for Nordland. Det er også viktig å understreke at reiselivet har høy andel sesong- og deltidsansatte, så verdiskaping per årsverk er vesentlig høyere enn verdiskaping per sysselsatt.

Verdiskaping og sysselsetting for de fire største næringene og reiselivet i Nordland i 2022.

Kilde: Menon Economics

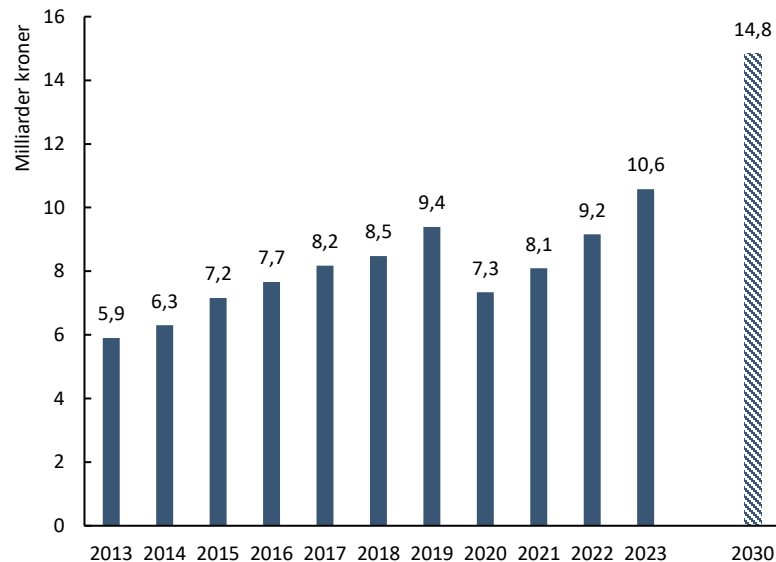
Sterk vekst i omsetning i etterkant av pandemien – prognosene indikerer fortsatt vekst frem mot 2030

I 2013 var omsetningen i reiselivet i Nordland på 5,9 milliarder kroner. Omsetningen økte jevnt frem til 2019 da omsetningen var på 9,4 milliarder kroner. I denne perioden var gjennomsnittlig årlig vekst på 8 prosent.

Pandemien førte til en nedgang i omsetningen i 2020 og 2021. Denne nedgangen var bare midlertidig og allerede i 2022 var omsetningen på 9,2 milliarder som var omtrent på nivå med den forrige toppen i 2019. I 2023 økte omsetningen videre til 10,6 milliarder.¹ Mellom 2019 til 2023 har reiselivet vokst med 13 prosent. 2023 har imidlertid vært et godt år for reiselivsnæringen flere steder i landet. For eksempel var veksten i Oslo og Troms på rundt 20 prosent i denne perioden, og dermed noe høyere enn Nordland.

Vår prognose for omsetningen i reiselivet i 2030 er at den vil være på 14,8 milliarder kroner. Det tilsvarer en vekst på 40 prosent fra 2023, som er 6 prosentpoeng høyere enn landsgjennomsnittet på 34 prosent. Gjennomsnittlig årlig vekst er anslått å være på 5 prosent de neste syv årene. Vi forventer altså forholdsvis høy vekst i omsetningen fremover, samtidig som vi mener de høye vekstratene vi har sett i 2022 og 2023 vil avta de neste årene.

Historisk utvikling i omsetning fra 2013 til 2023 og prognoser for 2030 i Nordland. Historiske tall i løpende kroner, 2030-prognosen er i faste 2023-kroner. Kilde: Menon Economics

De fem reiselivsbransjene hadde en samlet verdiskaping på 4,5 milliarder kroner og en sysselsetting på 8 700 personer

Det er fem bransjer som utgjør det vi vanligvis definerer som reiselivsnæringen; overnatting, servering, opplevelser, transport og formidling. Reiselivsnæringen kan også deles inn i innholds- og tilgjengelighetsbransjer. Innholdsbransjene handler om å skape et godt reiselivsprodukt lokalt, mens tilgjengelighetsbransjene legger til rette for å frakte turistene dit de skal, og organisere tilbud.

I Nordland genererer reiselivet totalt en verdiskaping på 4,5 milliarder kroner og en sysselsetting på 8 700 personer. Figuren til høyre viser hvordan verdiene fordeler seg utover bransjene. Innholdsbransjene har samlet en verdiskaping på 2,8 milliarder kroner, mens tilgjengelighetsbransjene står for de resterende 1,7 milliarder kronene.

Overnatting - består av hoteller, pensjonater, moteller, hytter, campingplasser, vandrerhjem, ferieleiligheter, turisthytter og annen overnatting.

Servering - omfatter typisk restauranter, kafeer, gatekjøkken og drift av barer og puber.

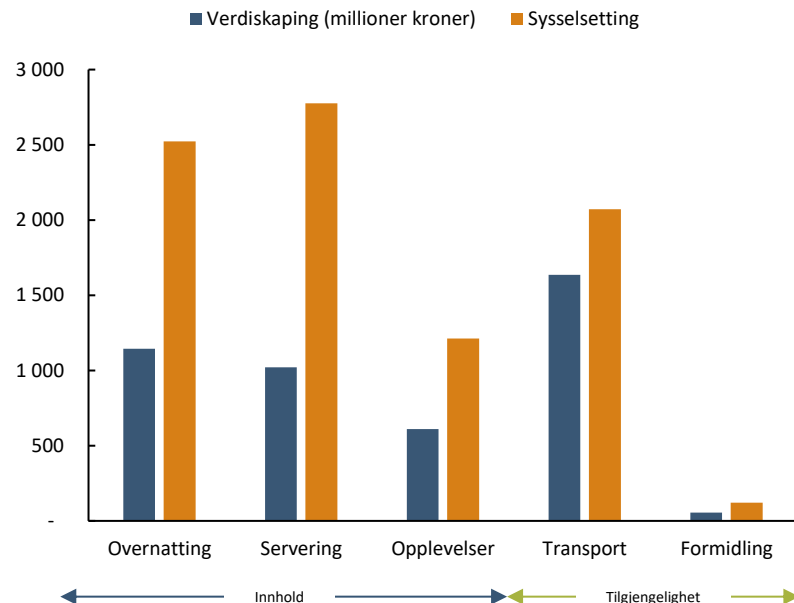
Opplevelser - inneholder de fleste aktiviteter som man kan tenke seg en turist kan benytte når denne er på reise. Dette er opplevelsesaktiviteter, fornøyles- og temaparker, alle typer museer og historiske bygninger og severdigheter, botaniske og zoologiske hager, taubaner og skiheiser.

Formidling - består av aktører som reisedyr, turistkontorer, reisearrangørvirksomhet, guider og reiseledere.

Transport - omfatter bedrifter som frakter passasjerer med jernbane, kysttrafikk med passasjerer, innenlandske kyststruter med passasjerer og turbiltransport.

Reiselivsbransjenes verdiskaping (i millioner kroner) og sysselsetting i 2023 i Nordland.

Kilde: Menon Economics

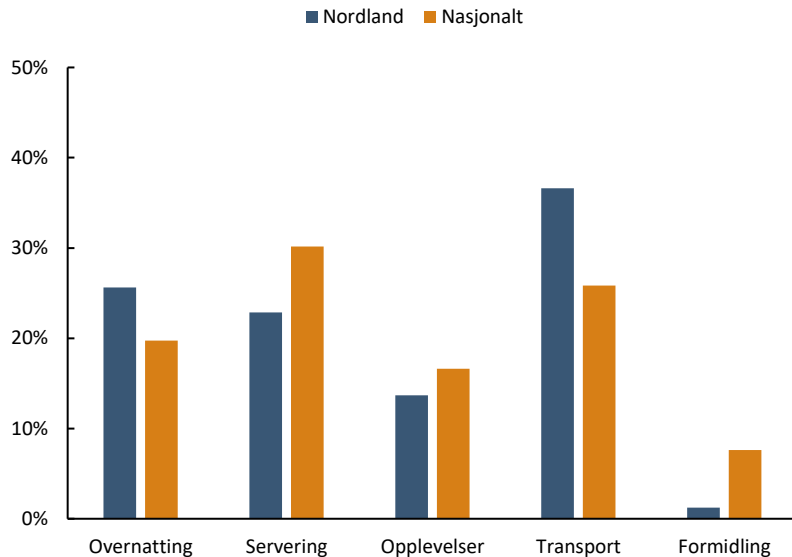
Transport er den største reiselivsbransjen med nesten 40 prosent av verdiskapingen

Av de totalt 4,5 milliarder kronene i verdiskaping som reiselivsnæringen genererer i Nordland står innholdsbransjene for 62 prosent og tilgjengelighetsbransjene for de resterende 38 prosentene. Av innholdsbransjene er overnatting den største med 26 prosent av verdiskapingen. Videre står servering for 23 prosent og opplevelser for 14 prosent av verdiskapingen. Av tilgjengelighetsbransjene er transport klart størst med nesten 37 prosent av verdiskapingen, som også gjør transport til den største reiselivsbransjen.

Sammenlignet med resten av landet er andelen av verdiskapingen større for transport og overnatting, men mindre for de tre andre bransjene. Transportens høye andel av verdiskapingen kan knyttes til geografien i Nordland. Nordland er et fylke med en lang kyst og mindre byer med flere fergeforbindelser og kortbaneflyplasser. Fergeselskaper som Torghatten Aqua og Borealis er de største aktørene innen transportbransjen. I tillegg har flyselskapet Widerøe hovedkontor i Bodø.¹

Overnatting har også en høy andel av verdiskapingen, men det skyldes i hovedsak at det er relativt få serverings- og opplevelsestilbud i Nordland sammenlignet med landet øvrig. Sesongbasert reiseliv og få fastboende gjør det vanskelig å opprettholde et bredt serverings- og opplevelsestilbud gjennom året.

Andelen av verdiskaping som reiselivsbransjene utgjør av reiselivet i Nordland og nasjonalt i 2023. Kilde: Menon Economics

Bodø har den høyeste verdiskapingen og sysselsettingen i reiselivsnæringen

Bodø er kommunen med den høyeste sysselsettingen og verdiskapingen i reiselivsnæringen. Reiselivsnæringen i Bodø sysselsetter nesten 2 190 personer og tilsvarer 25 prosent av den totale sysselsettingen i reiselivsnæringen i Nordland. I tillegg står Bodø for 27 prosent av den totale verdiskapingen i regionen.

Reiselivsnæringen i Nordland er fordelt mellom et relativt stort antall kommuner. Kommuner som Hadsel, Vågan, Narvik, Alstadhaug, Brønnøy og Rana står alle for betydelige bidrag til verdiskapingen i reiselivet i Nordland, slik vist i figuren til høyre. Vågan har den høyeste reiselivsrelaterte sysselsettingen av disse, med i overkant av 700 sysselsatte. Videre har også Brønnøy, Rana og Narvik høy reiselivsrelatert sysselsetting med omkring 650 sysselsatte hver.

Sysselsetting og verdiskaping for reiselivsnæringen i de ulike kommunene¹ i Nordland i 2023.² Mørkere blåfarge indikerer høyere verdiskaping fra reiselivsnæringen. Tallene i oransje viser antall sysselsatte. Kilde: Menon Economics

Servering har opplevd størst vekst i verdiskaping, men også de andre innholdsbransjene har omtrent doblet sin verdiskaping siden 2013

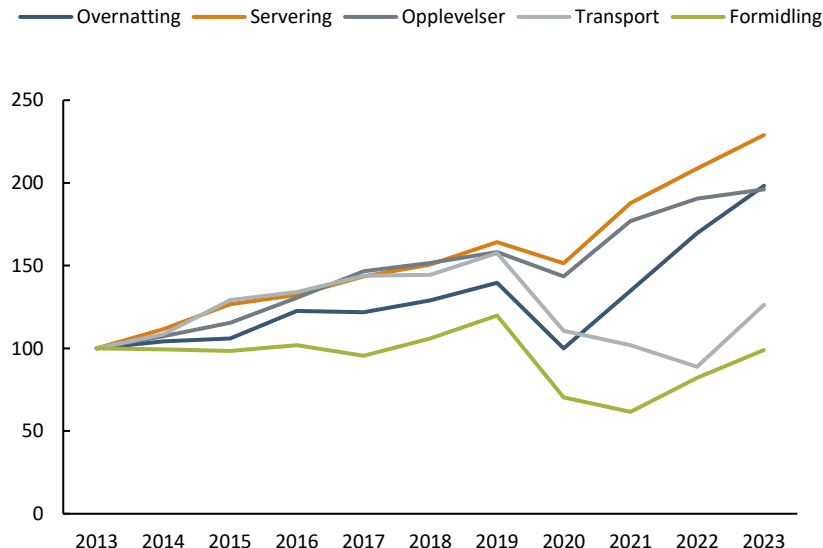
Reiselivsnæringen i Nordland har hatt en jevn og forholdsvis stor økning i verdiskapingen de siste ti årene. De tre innholdsbransjene har opplevd størst vekst og har alle omtrent doblet sin verdiskaping siden 2013.

Servering er reiselivsbransjen som har vokst mest. Serveringsbedrifter lokalisert i Bodø bidrar mest til verdiskapingen innen servering i 2023 med serveringsstedene Hundholmen Brygghus og Bryggerikaia som de to serveringsstedene med størst verdiskaping. I andre byer enn Bodø er det Bacalao Bar i Svolvær som bidrar mest til verdiskapingen. Det er en vekst i en rekke bedrifter som forklarer veksten i bransjen. Blant de med sterkest vekst finner vi Select Service Partner som leverer mat til flyplassene og Burger King.

Innenfor overnatting er det høyest verdiskaping i hotellkjedene Radisson og Scandic. Det er også Scandic som i størst grad har bidratt til vekst, sammen med Thon Hotell Lofoten. Innenfor opplevelsesbransjen er det Arktisk Filharmonik i Bodø som har størst verdiskaping, mens det er Trevarefabrikken og Akvakultur i Vesterålen som har hatt størst vekst.

Transport har opplevd en noe lavere vekst på 26 prosent siden 2013, mens formidling hadde omtrent lik verdiskaping i 2023 som i 2013.

Indeksert utvikling i verdiskaping per reiselivsbransje i Nordland fra 2013 til 2023. Referanseåret 2013=100. Kilde: Menon Economics

Lønnsomheten i innholdsbransjene har vært positiv siden 2013

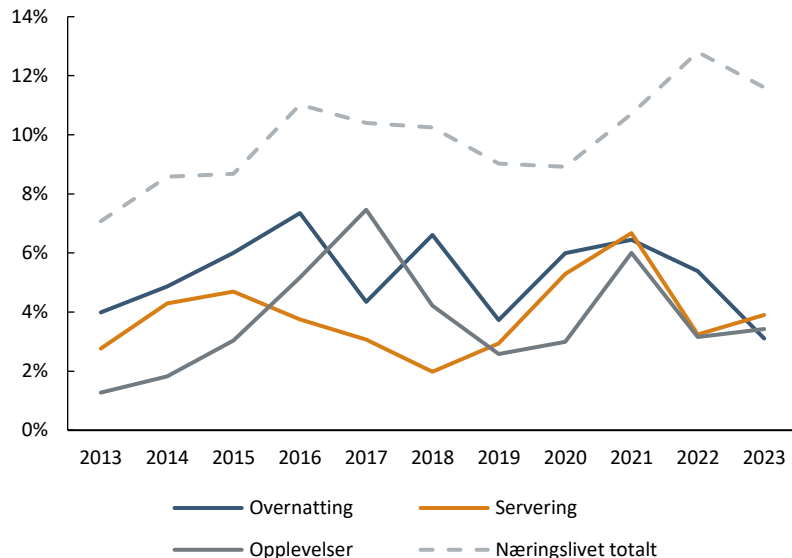
Figuren til høyre presenterer utviklingen i lønnsomheten til innholdsbransjene overnatting, servering og opplevelser sammenlignet med øvrig næringsliv i Nordland.

Overnattingsbransjen har hatt den høyeste lønnsomheten av de tre reiselivsbransjene de siste ti årene, med 5 prosent gjennomsnittlig driftsmargin. Dette er også klart høyere enn gjennomsnittet på landsbasis. De siste ti årene har serveringsbransjen hatt en lønnsomhet som har variert mellom 2 og 7 prosent hvor toppen var i 2021. Opplevelser har hatt lønnsomhet mellom 1 og 7 prosent og nådde toppen på 6 prosent både i 2017 og 2021.

Lønnsomheten var svært god for alle tre reiselivsbransjene i pandemiåret 2021, men har falt noe tilbake i 2022 og 2023, spesielt for overnattingsbedriftene. De tre bransjene hadde omtrent like høy lønnsomhet, mellom 3 og 4 prosent, i 2023.

Figuren viser at reiselivsnæringen i Nordland har vesentlig lavere lønnsomhet enn øvrig næringsliv i regionen. Dette er ikke et unikt for Nordland for også på landsbasis er reiselivet en næring med relativt lav lønnsomhet. I 2022 hadde næringslivet for øvrig en lønnsomhet på 10 prosent, noe som var spesielt høyt i perioden.

Utvikling i lønnsomhet per innholdsbransje og næringslivet som helhet (oljeselskaper og finans holdt utenom) i Nordland fra 2013 til 2023, målt som driftsmargin. Kilde: Menon Economics

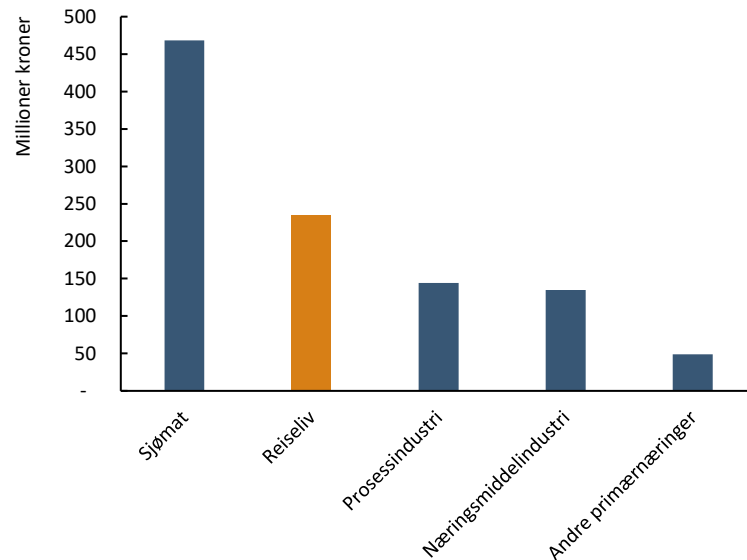

Reiselivsbedriftene genererer 235 millioner kroner i skatteinntekter til kommunene

Vi har beregnet at kommunale skatteinntekter fra reiselivet var på 235 millioner kroner i 2022. Dette er altså skatteinntekter som genereres i reiselivsbedriftene som er registrert i regionen. Mye av skatteinntektene tilfaller regionen, men kan også betales til andre kommuner utenfor regionen. Årsaken til det er at skattene går til kommunene hvor arbeidstakerne er bosatt.

Skatteinntekter fra sjømatnæringen er omtrent dobbelt så høye som skatteinntektene generert fra reiselivet. Prosessindustri og næringsmiddelindustri bidrar med henholdsvis 144 og 135 millioner kroner. Andre primærnæringer genererer betydelig mindre i skatteinntekter tilsvarende 49 millioner kroner.

Beregnete kommunale skatteinntekter som genereres i Nordland i 2022 fra reiselivet sammenliknet med skatteinntekter fra fire andre næringer.¹ Kilde: Menon Economics

Innhold

Reiselivet i Nordland

Markedsperspektivet – tilreisende i Nordland

Næringsperspektivet – reiselivsnæringen i Nordland

Minianalyser Nordland

Vedlegg

An aerial photograph of the Helgeland region in Norway, showing a large, rugged island with a prominent mountain peak, surrounded by a complex network of fjords and smaller islands. The water is a deep blue, and the land is covered in green vegetation and rocky terrain.

Minianalyse av Helgeland

Om Helgeland som reiselivsdestinasjon

Helgeland består av 18 kommuner. Regionen dekker 49 prosent av fylkets areal og er hjem til 35 prosent av Nordlands befolkning. Helgeland strekker seg fra grensen til Trøndelag i sør til Kunna og Saltfjellet i Nord, med Polarsirkelen som skjærer gjennom kommunene Træna, Lurøy, Rødøy og Rana.¹

Helgeland tilbyr spektakulære naturbaserte opplevelser, inkludert tusenvis av øyer, holmer og skjær, trange fjorder og bratte fjell. Regionen er kjent for sin unike kystlinje som har blitt anerkjent som en del av UNESCOs verdensarvliste.²

Reiselivet i Helgeland er variert og tilgjengelig året rundt. Fjell- og fotturer er populære aktiviteter, men regionen tilbyr også øyhopping, fugletitting, rafting og alpine opplevelser om vinteren. I tillegg kan besøkende oppleve en rik kulturarv gjennom besøk til ulike museer med variert tema.

Helgeland er godt tilgjengelig fra flere steder i Norge, via hurtigbåt/ferge og flyplasser i Brønnøysund, Mosjøen, Sandnessjøen og Mo i Rana. Nordlandsbanen betjener også flere av disse stedene og E6 sikrer enkel tilgang til mange destinasjoner i regionen med bussforbindelser eller bil. Med Travel Pass Nordland-billetten kan reisende benytte både buss og hurtigbåt så mye de vil i hele Nordland.³

*Kart over Helgeland (i mørkeblått).
Kilde: Menon Economics*

Den økonomiske betydningen av reiselivet på Helgeland

90 %
Omsetningsvekst
2013-2023

Det er fem bransjer som utgjør det vi definerer som reiselivsnæringen; overnatting, servering, opplevelser, transport og formidling. Reiselivsnæringen kan også deles inn i innholds- og tilgjengelighetsbransjer. Innholdsbransjene handler om å skape et godt reiselivsprodukt lokalt, mens tilgjengelighetsbransjene legger til rette for å frakte turistene dit de skal, og organisere tilbud.

Nøkkeltall for reiselivsnæringen i Helgeland

2,8 milliarder kroner i **omsetning** i reiselivsnæringen i 2023

1 milliard kroner i **direkte verdiskaping** i reiselivsnæringen og 677 millioner kroner i **indirekte verdiskaping** gjennom ringvirkninger i 2023

2 384 **direkte sysselsatte** i reiselivsnæringen, og 454 **indirekte sysselsatte** gjennom ringvirkninger i 2023

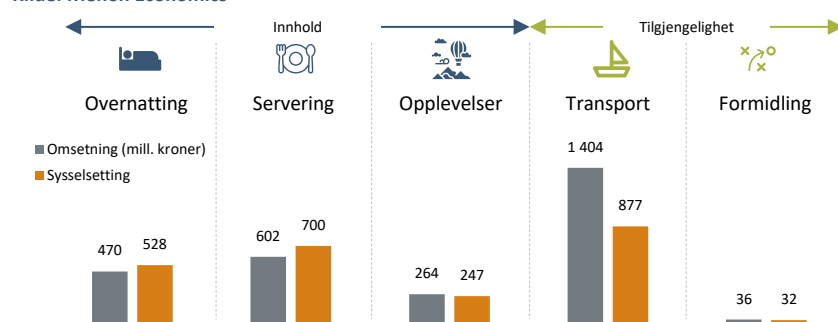
61 millioner kroner i **skatteinntekter** fra reiselivsnæringen i 2022

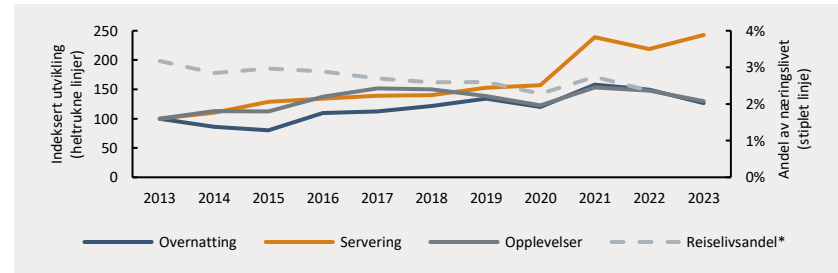
Andel ansatte i næringslivet som jobber i reiselivsnæringen i 2022: 9 prosent

Reiselivsnæringens fem bransjer og deres økonomiske betydning i Helgeland.¹

Kilde: Menon Economics

Indeksert utvikling i reiselivets verdiskaping mellom 2013 og 2023. Kilde: Menon Economics

* Andelen verdiskaping som de fem reiselivsbransjene står for av den totale verdiskapingen i det private næringslivet på Helgeland.

Minianalyse av Bodø

Om Bodø som reiselivsdestinasjon

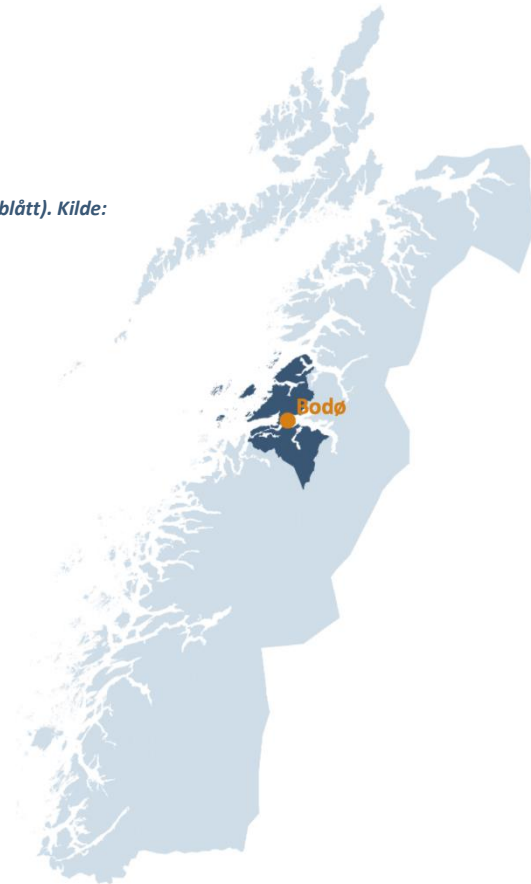
Bodø er den største byen i Nordland fylke og fungerer som fylkesadministrasjonens sete. Per 2024 har Bodø om lag 53 700 innbyggere, noe som gjør den til den nest mest folkerike kommunen i Nord-Norge, kun overgått av Tromsø.¹

Reiselivet i Bodø preges av spektakulære naturopplevelser, i likhet med store deler av Nordland. Det som gjør at Bodø skiller seg ut er tilbudet knyttet til byturisme. I 2024 er Bodø utpekt som europeisk kulturhovedstad og er dermed den første byen nord for Polarsirkelen som får denne tittelen. Hensikten med en kulturhovedstad er å samle Europas befolkning gjennom en rekke kulturelle arrangementer gjennom året.^{2,3}

Bodø tilbyr et allsidig utvalg av reiselivsopplevelser. Aktivitetene inkluderer fjell- og fotturer, RIB-turer, shopping og skybar-besøk. Byen er også hjem til Norsk Luftfartsmuseum, Kjerringøy Handelssted og Stormen Kulturhus, i tillegg til Saltstraumen. Dette gjør reiselivstilbudet i Bodø interessant både for sommer- og vinterturister.⁴

Som et sentralt transportknutepunkt i Nordland er Bodø lett tilgjengelig med sjø-, land- og luftveistransport. Byen har sin egen flyplass, og cruiserederier anløper Bodøs havn regelmessig. I tillegg anløper Hurtigruten og Havila Kystruten byen daglig. Bodø er også endestasjon for Nordlandsbanen, hvilket gjør den tilgjengelig med tog.

Kart over Bodø (i mørkeblått). Kilde: Menon Economics

Den økonomiske betydningen av reiselivet i Bodø

101 %
Omsetningsvekst
2013-2023

Det er fem bransjer som utgjør det vi definerer som reiselivsnæringen; overnatting, servering, opplevelser, transport og formidling. Reiselivsnæringen kan også deles inn i innholds- og tilgjengelighetsbransjer. Innholdsbransjene handler om å skape et godt reiselivsprodukt lokalt, mens tilgjengelighetsbransjene legger til rette for å frakte turistene dit de skal, og organisere tilbud.

Nøkkeltall for reiselivsnæringen i Bodø

2,8 milliarder kroner i **omsetning** i reiselivsnæringen i 2023

1,2 milliarder kroner i **direkte verdiskaping** i reiselivsnæringen og 863 millioner kroner i **indirekte verdiskaping** gjennom ringvirkninger i 2023

2 187 **direkte sysselsatte** i reiselivsnæringen, og 608 **indirekte sysselsatte** gjennom ringvirkninger i 2023

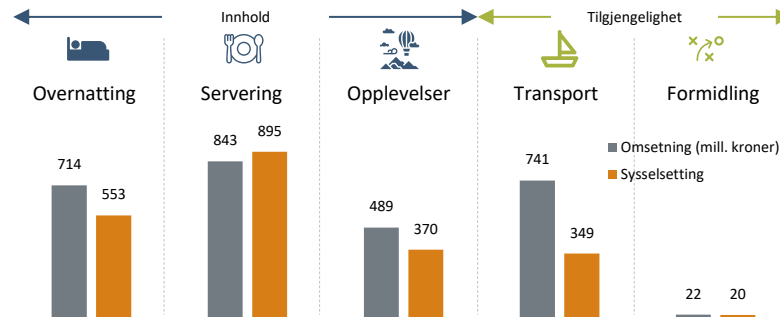

78 millioner kroner i **skatteinntekter** fra reiselivsnæringen i 2022

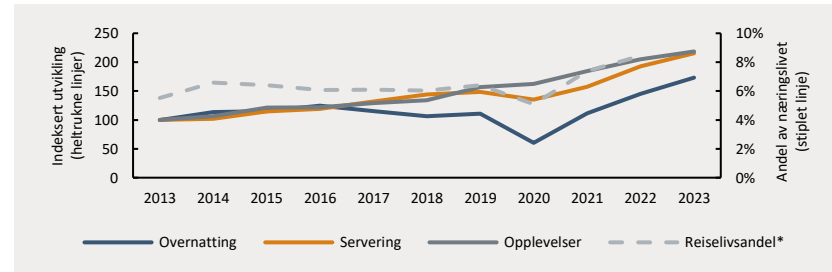

Andel ansatte i næringslivet som jobber i reiselivsnæringen i 2022: 13 prosent

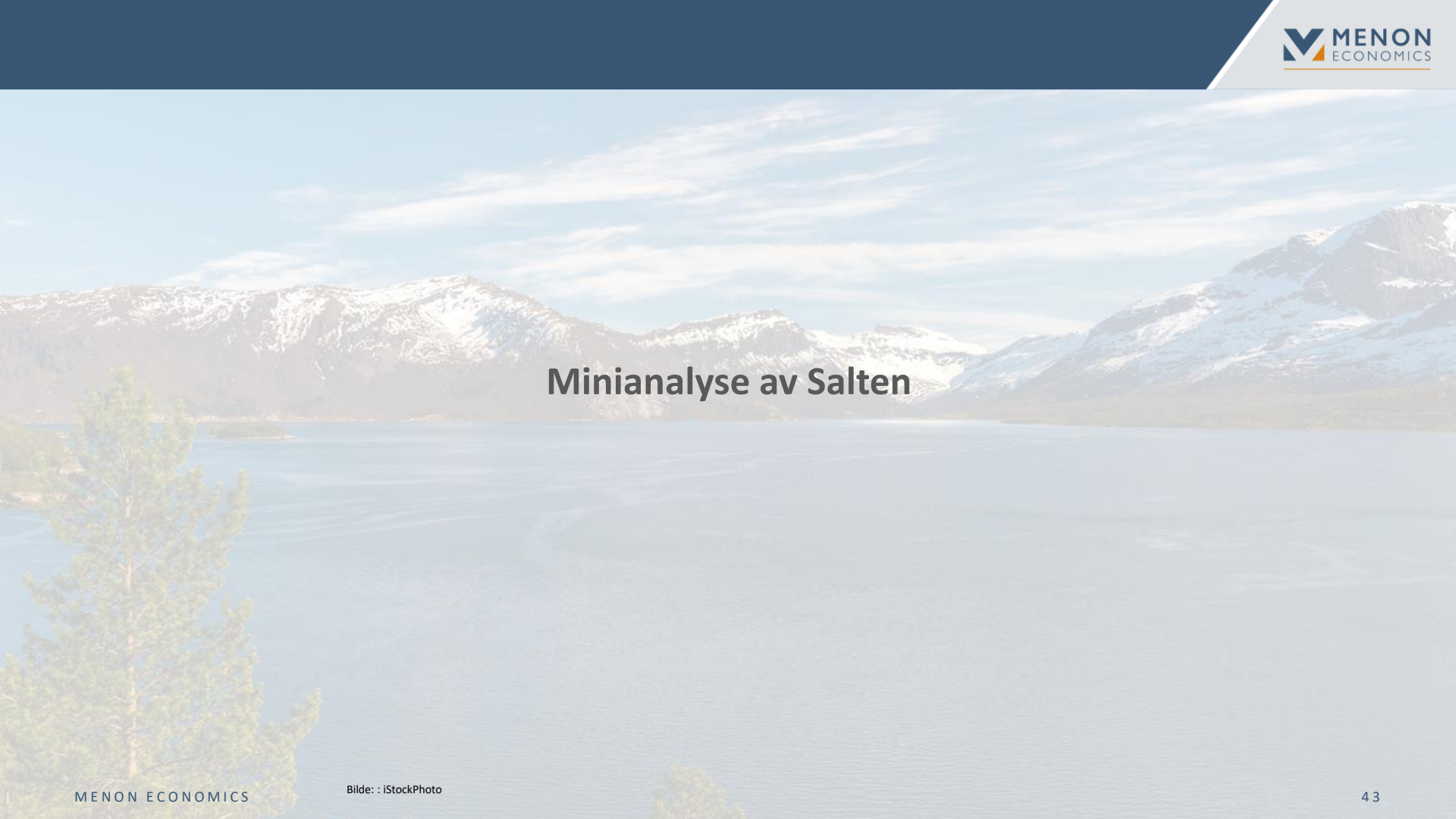
Reiselivsnæringens fem bransjer og deres økonomiske betydning i Bodø.¹ Kilde: Menon Economics

Indeksert utvikling i reiselivets verdiskaping mellom 2013 og 2023. Kilde: Menon Economics

* Andelen verdiskaping som de fem reiselivsbransjene står for av den totale verdiskapingen i det private næringslivet i Bodø.

A scenic landscape photograph of a large, calm lake (likely Salten) surrounded by snow-capped mountains under a blue sky with wispy clouds. A pine tree is visible in the lower-left foreground.

Minianalyse av Salten

Om Salten som reiselivsdestinasjon

Salten er en region i Nordland bestående av kommunene Meløy, Gildeskål, Beiarn, Saltdal, Fauske, Sørfold, Steigen, Hamarøy og Bodø.¹ Salten består av naturskjønne og spektakulære områder, som strekker seg fra Helgeland i sør, til Ofoten i nord. Kjennetegnene for regionen er bratte fjell, sandstrener, nasjonalparker og isbreer.

Saltens brede aktivitetstilbud gjør regionen til en helårsdestinasjon. Salten tilbyr mange fiskemuligheter, buldrende fossefall, turer i nasjonalparker eller skimuligheter i Sulitjelma. I Salten finner man en rekke isbreer, hvor Svartisen er blant de mest kjente. Turister kan også oppleve museer, hvor Hamsunsenteret på Hamarøy tssiltrekker seg mange turister årlig. Regionen byr også på flere spektakulære overnattingssteder som The Arctic Hideaway eller Manshausen sjøhytter. I tillegg er området arena for ulike arrangementer, hvor eksempelvis de fire etappene i 2024-utgaven av sykkelrittet The Arctic Race Norway ble avholdt.^{2,3}

Salten ligger lett tilgjengelig langs E6 for personer som kommer med buss, bil eller bobil. Samtidig blir regionen ytterligere tilgjengelig med flyplassen som er lokalisert i Bodø. Cruiseskip som anløper Bodø gir også utenlandsturister tilgang på områder via sjøveien.

Kart over Salten (i mørkeblått). Kilde: Menon Economics

Den økonomiske betydningen av reiselivet i Salten

 104 %
Omsetningsvekst
2013-2023

Det er fem bransjer som utgjør det vi definerer som reiselivsnæringen; overnatting, servering, opplevelser, transport og formidling. Reiselivsnæringen kan også deles inn i innholds- og tilgjengelighetsbransjer. Innholdsbransjene handler om å skape et godt reiselivsprodukt lokalt, mens tilgjengelighetsbransjene legger til rette for å frakte turistene dit de skal, og organisere tilbud.

Nøkkeltall for reiselivsnæringen i Salten

760 millioner kroner i **omsetning** i reiselivsnæringen i 2023

376 millioner kroner i **direkte verdiskaping** i reiselivsnæringen og 214 millioner kroner i **indirekte verdiskaping** gjennom ringvirkninger i 2023

733 **direkte sysselsatte** i reiselivsnæringen, og 153 **indirekte sysselsatte** gjennom ringvirkninger i 2023

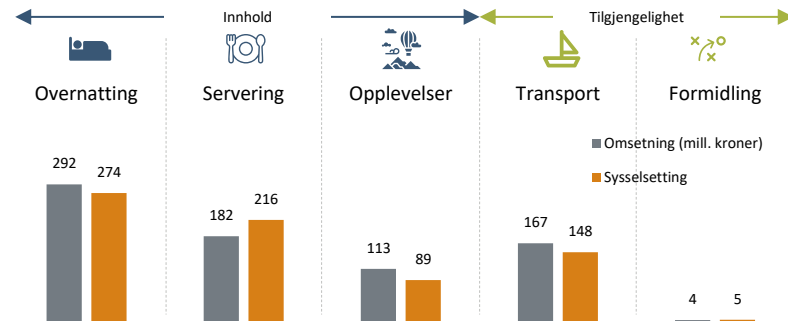

21 millioner kroner i **skatteinntekter** fra reiselivsnæringen i 2022

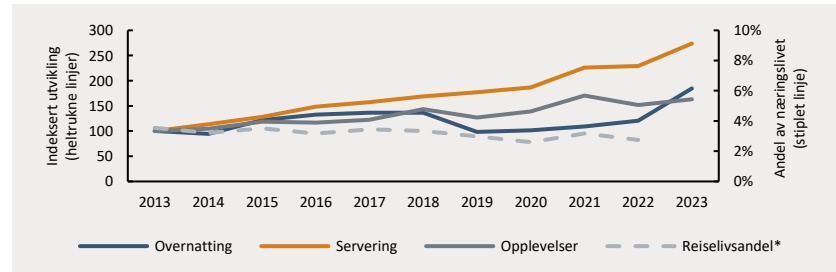

Andel ansatte i næringslivet som jobber i reiselivsnæringen i 2022: 8 prosent

Reiselivsnæringens fem bransjer og deres økonomiske betydning i Salten. Kilde: Menon Economics

Indeksert utvikling i reiselivets verdiskaping mellom 2013 og 2023. Kilde: Menon Economics

* Andelen verdiskaping som de fem reiselivsbransjene står for av den totale verdiskapingen i det private næringslivet i Salten.

A scenic photograph of a Lofoten fjord in Norway, with steep, rocky mountains rising from the water. The sky is hazy, and a few hikers are visible on a rocky outcrop in the foreground.

Minianalyse av Lofoten

Om Lofoten som reiselivsdestinasjon

Lofoten er en øygruppe i Nordland fylke og består av kommunene Røst, Værøy, Moskenes, Flakstad, Vestvågøy og Vågan. Lofoten er et attraktivt reisemål året rundt, kjent for sin spektakulære natur og varierte aktiviteter. Lofoten har også en sterk kulturell arv, med tradisjonelle fiskevær, kunstgallerier og museer som gir innblikk i regionens historie. Lokale matopplevelser er en stor del av reisen med spesialiteter som tørrfisk og Lofotlam.

I sommermånedene med lyse sommernetter og midnattssol kan man utforske naturen døgnet rundt. Populære aktiviteter inkluderer fotturer til ikoniske topper, kajakkpadling, dykking og fiske i verdensklasse og mye annet.¹ Nordlyset kommer tilbake tidlig på høsten og kan oppleves gjennom hele vinterhalvåret. Populære aktiviteter er blant annet nordlysturer, fisketurer, topturer på ski, padling, trugeturer og foto-/havørnsafari.²

Lofoten en rekke forskjellige overnattingsmuligheter som passer enhver anledning, både tradisjonelle rorbuer, hoteller, camping og hytter er tilgjengelig gjennom hele året. Til tross for Lofotens langstrakte geografi, er Lofoten tilgjengelig gjennom en rekke transportkilder. Blant disse finner man ferge, båt, buss og fly. I tillegg går E10 – Nasjonal turistvei Lofoten – gjennom Lofoten, som i seg selv gir naturopplevelser for reisende.³

Kart over Lofoten (i mørkeblått). Kilde: Menon Economics

Den økonomiske betydningen av reiselivet i Lofoten

 144 %
Omsetningsvekst
2013-2023

Det er fem bransjer som utgjør det vi definerer som reiselivsnæringen; overnatting, servering, opplevelser, transport og formidling. Reiselivsnæringen kan også deles inn i innholds- og tilgjengelighetsbransjer. Innholdsbransjene handler om å skape et godt reiselivsprodukt lokalt, mens tilgjengelighetsbransjene legger til rette for å frakte turistene dit de skal, og organisere tilbud.

Nøkkeltall for reiselivsnæringen i Lofoten

1,8 milliarder kroner i **omsetning** i reiselivsnæringen i 2023

686 millioner kroner i **direkte verdiskaping** i reiselivsnæringen og 608 millioner kroner i **indirekte verdiskaping** gjennom ringvirkninger i 2023

1 574 **direkte sysselsatte** i reiselivsnæringen, og 444 **indirekte sysselsatte** gjennom ringvirkninger i 2023

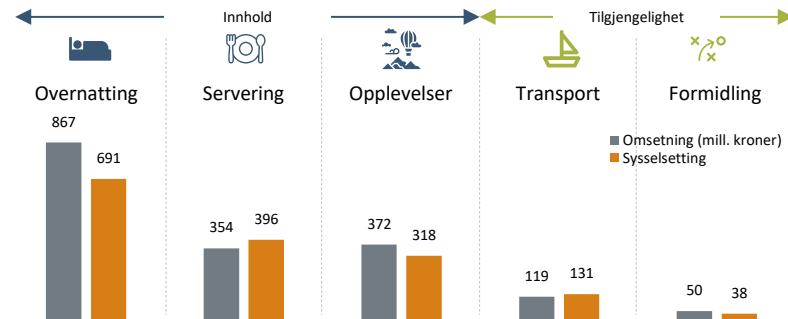
31 millioner kroner i **skatteinntekter** fra reiselivsnæringen i 2022

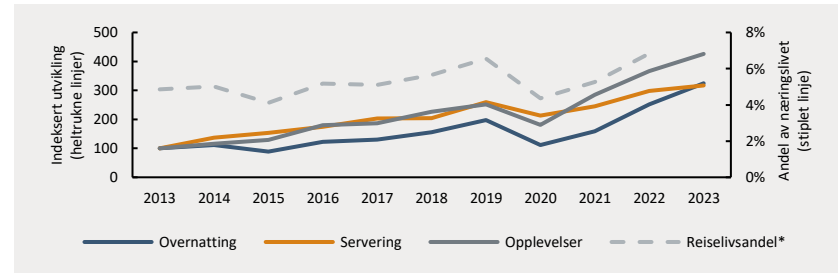
Andel ansatte i næringslivet som jobber i reiselivsnæringen i 2022: 19 prosent

Reiselivsnæringens fem bransjer og deres økonomiske betydning i Lofoten.

Kilde: Menon Economics

Indeksert utvikling i reiselivets verdiskaping mellom 2013 og 2023. Kilde: Menon Economics

* Andelen verdiskaping som de fem reiselivsbransjene står for av den totale verdiskapingen i det private næringslivet i Lofoten.

Minianalyse av Vesterålen og Lødingen

Om Vesterålen og Lødingen som reiselivsdestinasjon

Vesterålen og Lødingen er et område i det nordlige Nordland. Området grenser mot Troms i nord, og Lofoten i sør. Vesterålen består av de fem kommunene Hadsel, Bø, Øksnes, Andøy og Sortland. Vi inkluderer også Lødingen i denne analysen. Vesterålen og Lødingen er et område bestående av større og mindre øyer, og reiselivet er i stor grad basert på dette øyriket.

Vesterålen byr på en rekke naturopplevelser og attraksjoner. I Vesterålen er det mulig å oppleve nordlyset og midnattssolen og gå en rekke ulike toppturer. Det er også et rikt dyreliv i regionen som man kan utforske ved å dra på hval- og ørnesafari, blant annet i Trollfjorden. Vesterålen og Lødingen har også en rekke fiskemuligheter, og man kan leie båt.

I tillegg finnes attraksjoner som museer og en skulpturpark. I tillegg arrangeres Fæsterålen, som er en årlig musikkfestival på Sortland. Vesterålen byr også på unike restaurantopplevelser, med fokus på lokale råvarer.^{1, 2}

Regionen er tilgjengelig fra E6 eller Evenes lufthavn, enten man reiser med bil, bobil eller fly.

Kart over Vesterålen og Lødingen (i mørkeblått). Kilde: Menon Economics

Den økonomiske betydningen av reiselivet i Vesterålen og Lødingen

15 %¹
Omsetningsvekst
2013-2023

Det er fem bransjer som utgjør det vi definerer som reiselivsnæringen; overnatting, servering, opplevelser, transport og formidling. Reiselivsnæringen kan også deles inn i innholds- og tilgjengelighetsbransjer. Innholdsbransjene handler om å skape et godt reiselivsprodukt lokalt, mens tilgjengelighetsbransjene legger til rette for å frakte turistene dit de skal, og organisere tilbud.

Nøkkeltall for reiselivsnæringen i Vesterålen og Lødingen

1,7 milliarder kroner i **omsetning** i reiselivsnæringen i 2023

834 millioner kroner i **direkte verdiskaping** i reiselivsnæringen og 360 millioner kroner i **indirekte verdiskaping** gjennom ringvirkninger i 2023

1 071 **direkte sysselsatte** i reiselivsnæringen, og 241 **indirekte sysselsatte** gjennom ringvirkninger i 2023

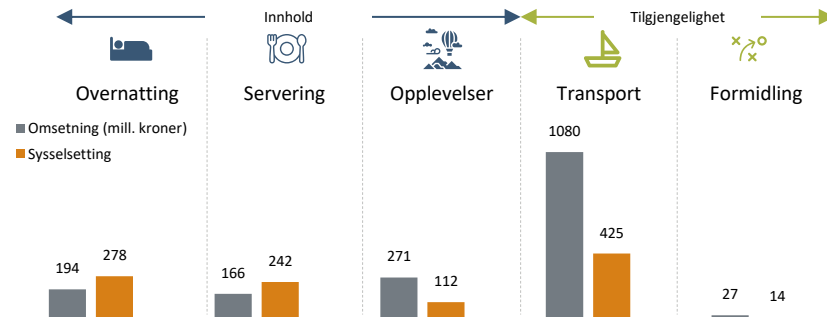

30 millioner kroner i **skatteinntekter** fra reiselivsnæringen i 2022

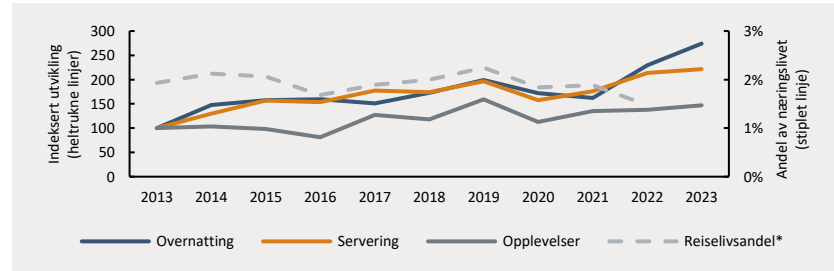

Andel ansatte i næringslivet som jobber i reiselivsnæringen i 2022: 9 prosent

Reiselivsnæringens fem bransjer og deres økonomiske betydning i Vesterålen og Lødingen. Kilde: Menon Economics

Indeksert utvikling i reiselivets verdiskaping mellom 2013 og 2023. Kilde: Menon Economics

Minianalyse av Narvik og Evenes

Om Narvik og Evenes som reiselivsdestinasjon

Narvik og Evenes er to nabokommuner helt nord i Nordland, og grenser mot Troms fylke. Narvik er kjent for sin dramatiske natur, spennende historie og de mange mulighetene for friluftaktiviteter. Nabokommunen Evenes kan omtales som inngangsporten til regionen med tilstedeværelsen av lufthavnen.

Reiselivet i Narvik og Evenes preges i stor grad av årstidene. Vinteren tiltrekker skientusiastene blant annet til alpinanlegget på Narvikfjellet. Andre populære vinteraktiviteter er nordlystur, hundesledeskjøring, snøscooter- og trugetur. På sommeren er det gode muligheter for blant annet fjellvandring, fiske, fjordcruise, RIB og grottevandring. Av kulturelle aktiviteter står Narvik Krigsmuseum frem som en viktig attraksjon. Området tilbyr også blant regionens beste villmarkskokker som tilrettelegger for matopplevelser.²

I nordnorsk sammenheng er Evenes og Narvik svært tilgjengelige områder med kun en times kjøretur med bil eller buss fra lufthavnen i Evenes. Veiforbindelsene er også gode i området, med både E6 og E10 som strekker seg gjennom regionen. I tillegg går Ofotbanen fra Narvik til den svenske grensen, som igjen har direkte togforbindelse til Stockholm.

Kart over Narvik og Evenes (i mørkeblått). Kilde: Menon Economics

Den økonomiske betydningen av reiselivet i Narvik og Evenes

71 %
Omsetningsvekst
2013-2023

Det er fem bransjer som utgjør det vi definerer som reiselivsnæringen; overnatting, servering, opplevelser, transport og formidling. Reiselivsnæringen kan også deles inn i innholds- og tilgjengelighetsbransjer. Innholdsbransjene handler om å skape et godt reiselivsprodukt lokalt, mens tilgjengelighetsbransjene legger til rette for å frakte turistene dit de skal, og organisere tilbud.

Nøkkeltall for reiselivsnæringen i Narvik og Evenes

736 millioner kroner i **omsetning** i reiselivsnæringen i 2023

305 millioner kroner i **direkte verdiskaping** i reiselivsnæringen og 242 millioner kroner i **indirekte verdiskaping** gjennom ringvirkninger i 2023

753 **direkte sysselsatte** i reiselivsnæringen, og 172 **indirekte sysselsatte** gjennom ringvirkninger i 2023

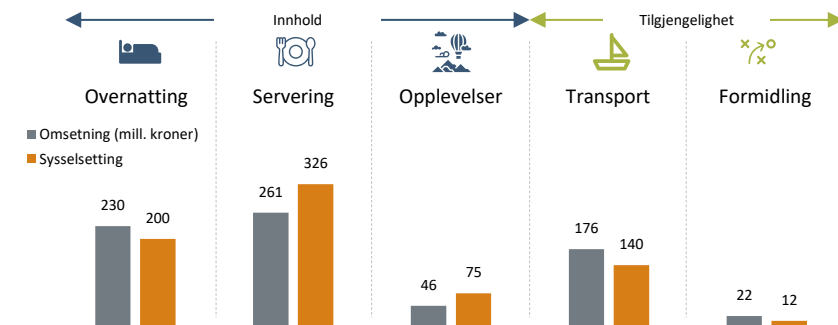

13 millioner kroner i **skatteinntekter** fra reiselivsnæringen i 2022

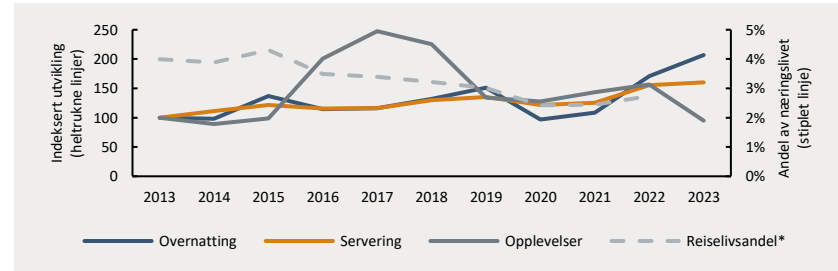

Andel ansatte i næringslivet som jobber i reiselivsnæringen i 2022: 10 prosent

Reiselivsnæringens fem bransjer og deres økonomiske betydning i Narvik og Evenes. Kilde: Menon Economics

Indeksert utvikling i reiselivets verdiskaping mellom 2013 og 2023. Kilde: Menon Economics

* Andelen verdiskaping som de fem reiselivsbransjene står for av den totale verdiskapingen i det private næringslivet i Narvik og Evenes.

Innhold

Reiselivet i Nordland

Markedsperspektivet – tilreisende i Nordland

Næringsperspektivet – reiselivsnæringen i Nordland

Minianalyser Nordland

Vedlegg

Vedlegg: Tabell over reiselivets verdiskaping, sysselsetting og skatteinntekter i kommunene

Verdiskaping og sysselsetting for reiselivsnæringen i de ulike kommunene i Nordland i 2023, samt skatteinntekter for reiselivsnæringen i Nordland i 2022. Kilde: Menon Economics

Kommune	Verdiskaping i millioner	Sysselsatte	Skatteinntekter i tusen
Bodø	1 215	2 187	78 388
Hadsel	628	456	20 284
Vågan	391	727	17 186
Alstahaug	310	470	15 432
Rana	285	651	15 098
Narvik	255	660	11 234
Brønnøy	189	628	12 747
Vestvågøy	160	504	8 061
Fauske	155	274	7 286
Vefsn	123	288	10 529
Moskenes	99	233	3 882
Sortland	92	290	4 524
Andøy	74	167	2 854
Saltdal	63	149	2 079
Meløy	54	104	2 403
Evenes	50	93	1 888
Lurøy	46	58	2 040
Hamarøy	46	110	7 454
Flakstad	30	78	1 799
Gildeskål	27	23	527
Øksnes	26	96	1 223

Kommune	Verdiskaping i millioner	Sysselsatte	Skatteinntekter i tusen
Steigen	25	52	774
Vega	20	59	1 184
Rødøy	16	32	592
Træna	11	12	182
Herøy (Nordland)	9,4	48	599
Bø	8,8	48	811
Hattfjelldal	7,4	15	379
Grane	6,5	16	331
Sømna	6,3	28	328
Nesna	5,9	30	478
Lødingen	5,8	13	323
Røst	4,6	18	187
Sørfold	4,5	14	406
Hemnes	4,5	28	437
Dønna	4,3	8	128
Bindal	3,6	7	367
Værøy	2,5	14	148
Beiarn	1,9	7	114
Vevelstad	1,2	3	85
Leirfjord	0,04	1	72

Definisjon av sentrale begreper og beskrivelse av ringvirkningsmodellen

- **Verdiskapingen** i en bedrift er definert som summen av lønnskostnader og bedriftens driftsresultat, korrigert for kapitalslit og nedskrivninger. Dette er også kjent som bruttoprodukt/BNP og er en av de mest sentrale samfunnsøkonomiske størrelsene, fordi det er den som legger grunnlag for velferd gjennom forbruk og skatter.
- **Sysselsetting** viser til antallet heltids- og deltidsansatte. Det må ikke forveksles med antall årsverk som viser til antall heltidsstillinger. Antallet sysselsatte er derfor større enn (eller lik) antall årsverk.
- **Driftsmargin** er forholdet mellom driftsresultatet og omsetningen til en bedrift. Den gir en indikasjon på en bedrifts lønnsomhet. Driftsmarginen kan ses på som hvor mange kroner en bedrift sitter igjen med for hver 100-lapp som omsettes, og forteller hvor mye bedriften sitter igjen med til å dekke kapitalkostnader (før renter og skatt).

Om ringvirkningsmodellen

Aktiviteten i ulike næringer er tett bundet sammen. Når etterspørselen øker i en næring, vil det forplante seg til andre deler av økonomien, gjennom næringenes vare- og tjenestekjøp hos sine leverandører. Dette er også tilfellet i reiselivsnæringen. Når turistene kjøper opplevelsespakker eller varer og tjenester vil det føre til økt sysselsetting hos bedriftene, i tillegg til sysselsetting hos deres leverandører igjen. Dette utgjør det vi kaller *ringvirkningseffekter*.

Menon har utviklet en økonomisk ringvirkningsmodell spesifikt for reiseliv, for å kunne estimere ringvirkninger av tilreisendes lokale forbruk. Vi legger de estimerte gjestedøgnene etter overnattingsform og segment til grunn for beregningene av økonomiske effekter. Estimaten på gjestedøgn er basert på data fra SSB, AirDNA og Kystdatahuset. Deretter benyttes informasjon om gjennomsnittlig døgnforbruk fra undersøkelser gjennomført av Innovasjon Norge og TØI. Det gir totalt forbruk (omsetning) i ulike vare- og tjenestekategorier, både innen bransjene i reiselivsnæringen og relaterte næringer som handel og bygg og anlegg. Forbruket omregnes deretter til direkte og indirekte ringvirkninger i form av verdiskaping og sysselsetting.

